

Luminor

Reģionu ekonomiku ūdeņi ir dziļi

Pēteris Strautiņš
Luminor bankas galvenais ekonomists

17.06.2025

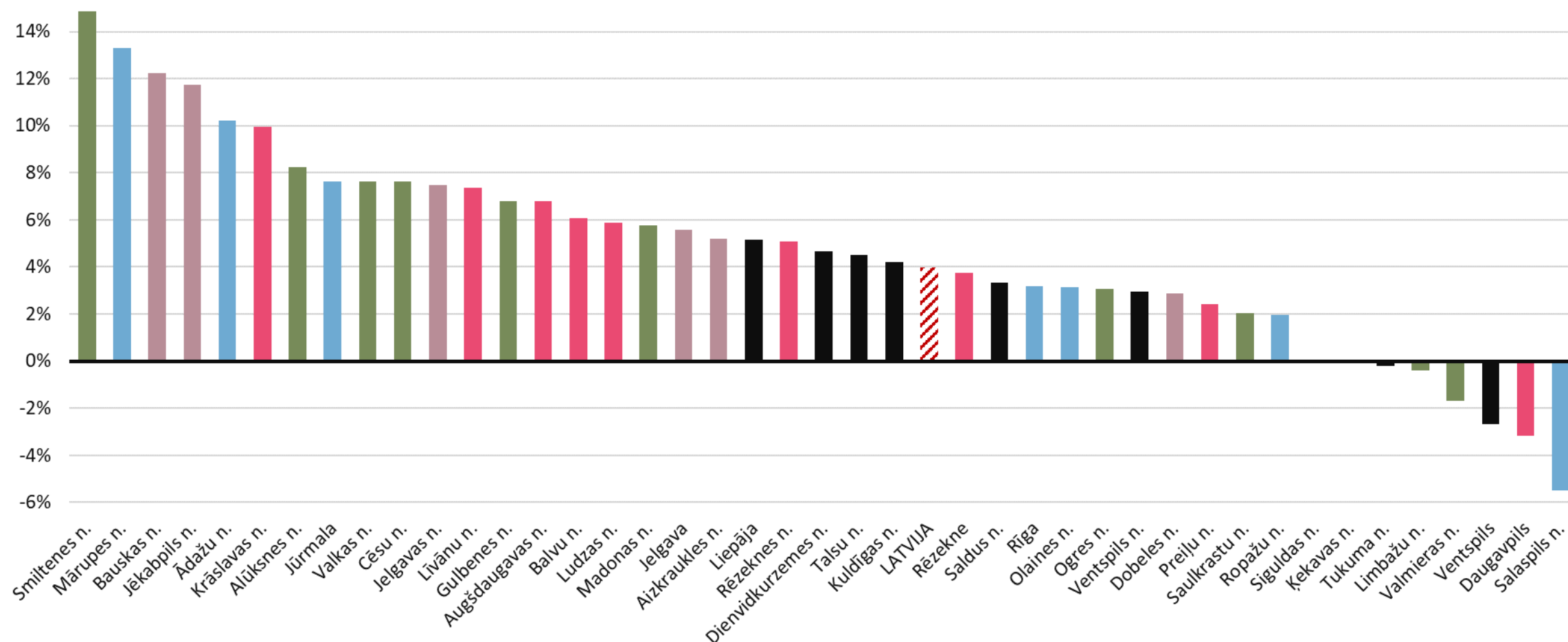
Stāsts par tehniku

- ◆ Šī apskata mērķis ir novērtēt, kā eksporta nozares ietekmē reģionu – pilsētu un novadu labklājību. Tā mērķis ir iegūt teritoriāli un nozaru griezumā detalizētāku informāciju par to, kas pieejama statistikā.
- ◆ Ar “eksportu” šajā gadījumā ir domāti pilsētu un novadu uzņēmumu ienākumi no preču un pakalpojumu pārdošanas gan pārējā Latvijā, gan pārējā pasaulē. Mērķis ir vērtēt reģionu attīstības potenciālu, nevis pētīt Latvijas eksporta izcelsmi valsts robežās.
- ◆ Apskats šo ietekmi vērtē caur algu ienākumu prizmu. Algas veido lielāko daļu ietekmes uz iedzīvotāju ienākumiem uzņēmumu darbības vietās. Vērtējums par eksporta nozaru veidotajiem algu ienākumiem ir balstīts uz VSAOI datiem. Tie neatspoguļo algu fondu pilnīgi precīzi – augsti atalgotiem darbiniekiem daļa ienākumu var būt virs VSAOI griestiem, dažām cilvēku kategorijām ir atšķirīgas likmes, taču šie dati ir pietiekami precīzi, lai sniegtu vērtīgu informāciju. Citi nenovēršamie neprecizitātes avoti, tai skaitā ēnu ekonomikas īpatsvara izmaiņas, ir daudz nozīmīgāki. Apskats ir balstīts uz datiem par apmēram 2500 uzņēmumiem.
- ◆ Aprēķini ir balstīti uz vienkāršotu pieņēmumu, ka viss saražotais atlasītajās nozarēs (izņemot IT un biznesa pakalpojumus, kur ir veikta uzņēmumu atlase), tiek pārdots ārpus pašvaldības robežām. Šis pieņēmums ir tuvs realitātei visā Latvijā, izņemot Rīgu, kur pati pilsēta daļai nozaru, jo īpaši pārtikas pārstrādei, ir nozīmīgs tirgus. Citi apstākļi turpretim liedz iespēju “redzēt” daļu Rīgas eksporta ienākumu, raugoties caur uzņēmumu datu prizmu, tāpēc tie vienlaikus ir pārspīlēti un samazināti. Apskats ir interesants informācijas avots par pārējām pilsētām un novadiem, bet Rīgas dati ir tikai aptuvens atskaites punkts.
- ◆ Šī metode nav pietiekama, lai izvērtētu lauksaimniecības devumu, tāpēc te veikts netiešs novērtējums, balstoties uz datiem par lauksaimniecības ražību un izmantojamās zemes apjomu novados, kā arī nozares pievienoto vērtību Latvijā kopumā.
- ◆ Lai veidotu iespējami pilnīgu pilsētu un novadu ienākumu ainu, datus ir iekļauts arī vērtējums par sabiedriskā sektora slimnīcu algu fondu, kuru ļoti lielā mērā finansē centrālās valdības maksājumi. Tie rada līdzīgu ekonomisko efektu kā komerciālais eksports.

2024. gada jaunumi

Uzvar tie, kas investē

Eksporta uzņēmumu algu izmaiņas pilsētās un novados 2024. gadā, %

Aristokrātija rāda klasi

Eksporta uzņēmumu algu izmaiņas pilsētās un novados 2024. gadā, EUR

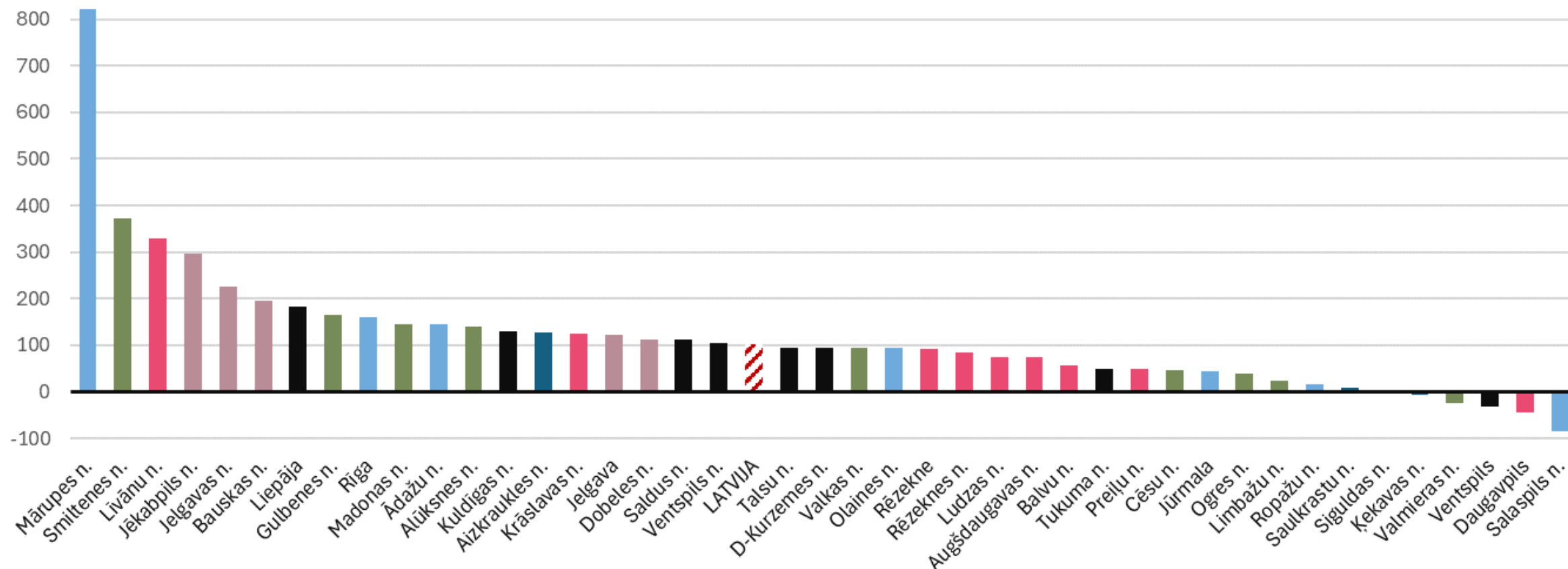
Rīgas reģions

Vidzeme

Kurzeme

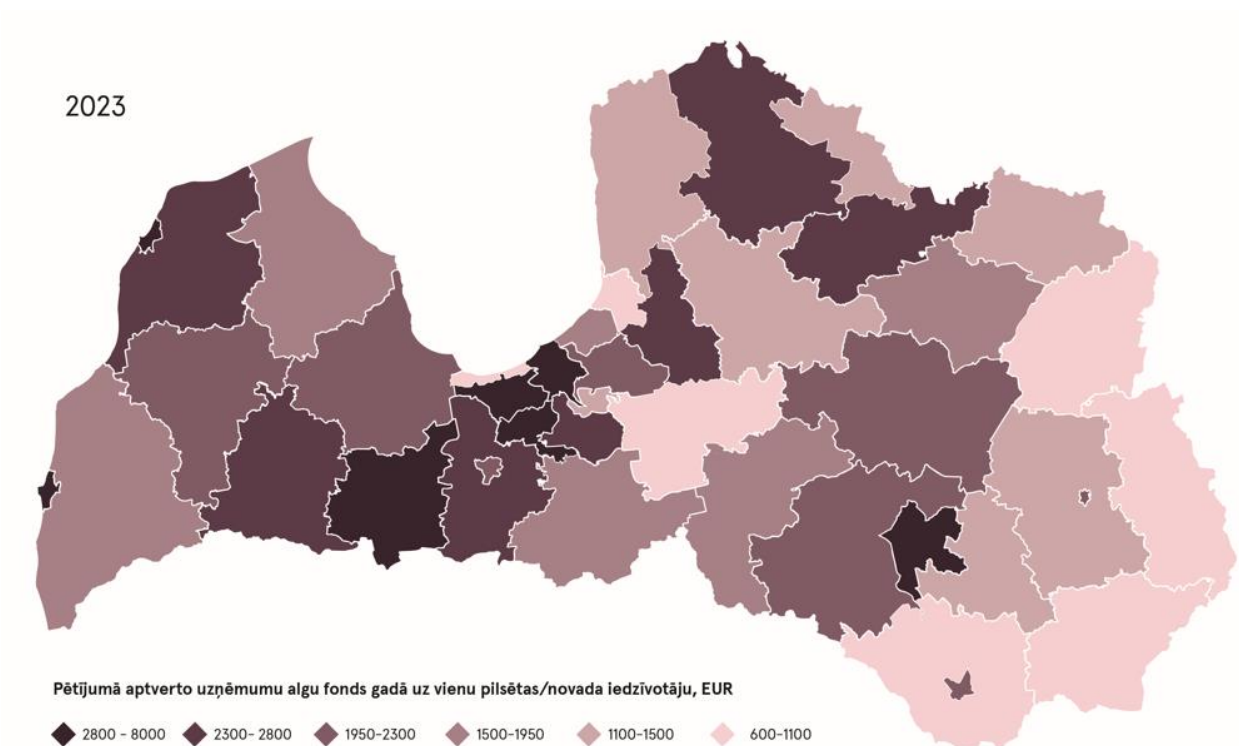
Zemgale

Latgale

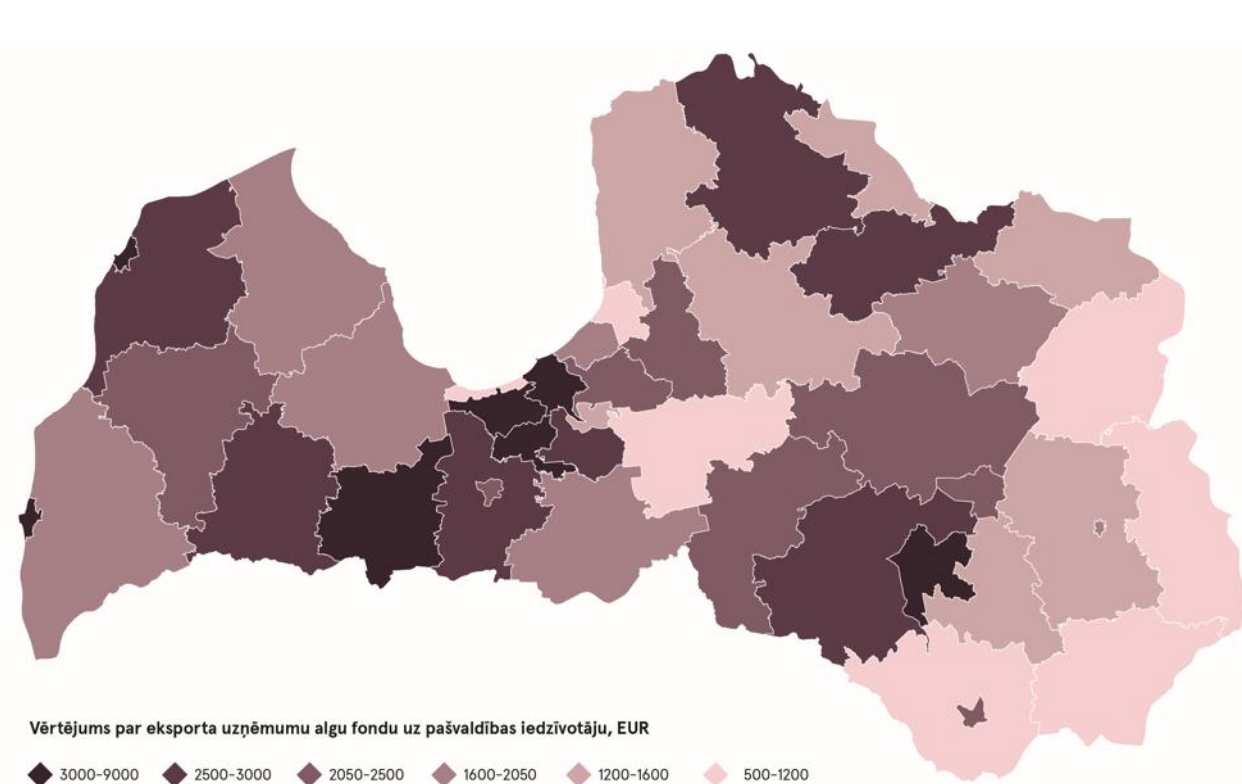

Ir izmaiņas!

Eksporta ienākumi pašvaldībās 2023. gadā

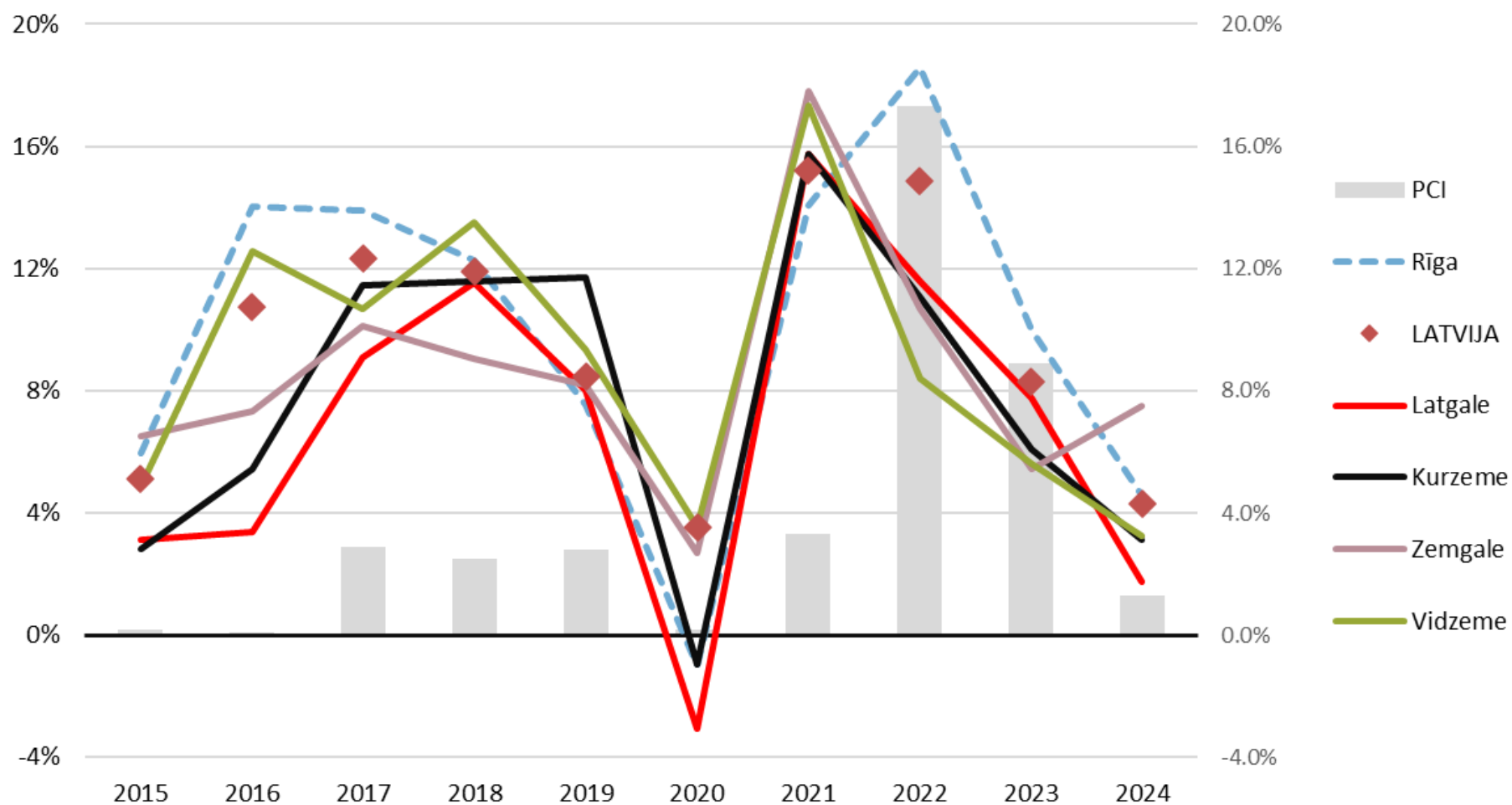

Eksporta ienākumi pašvaldībās 2024. gadā

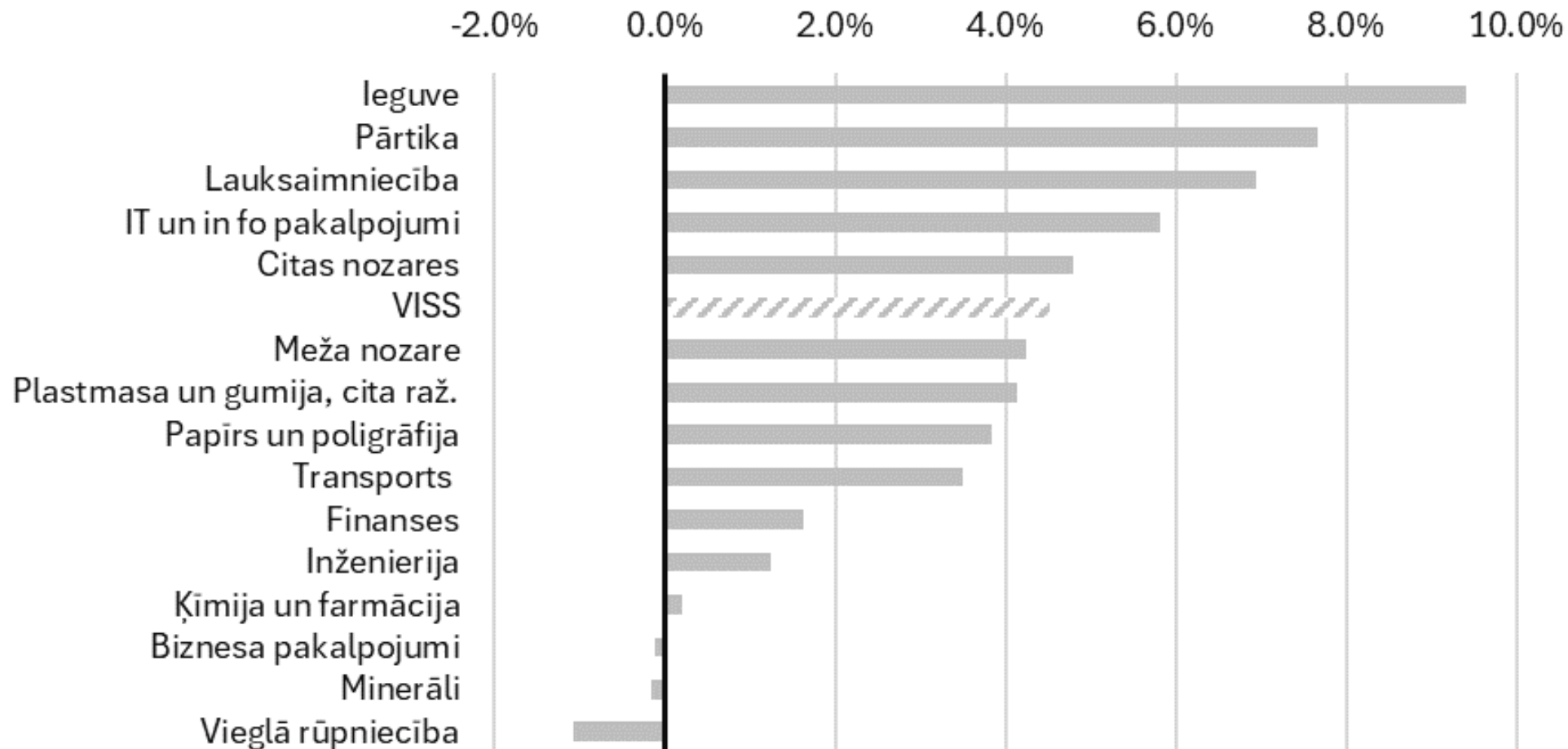
Pērn atjaunojās pirktspējas pieaugums

Pētījumā aptverto uzņēmumu algu fonda dinamika pa reģioniem un patēriņa cenu inflācija, %

2024. gads nebija veiksmīgs t.s. augstas pievienotās vērtības nozarēm

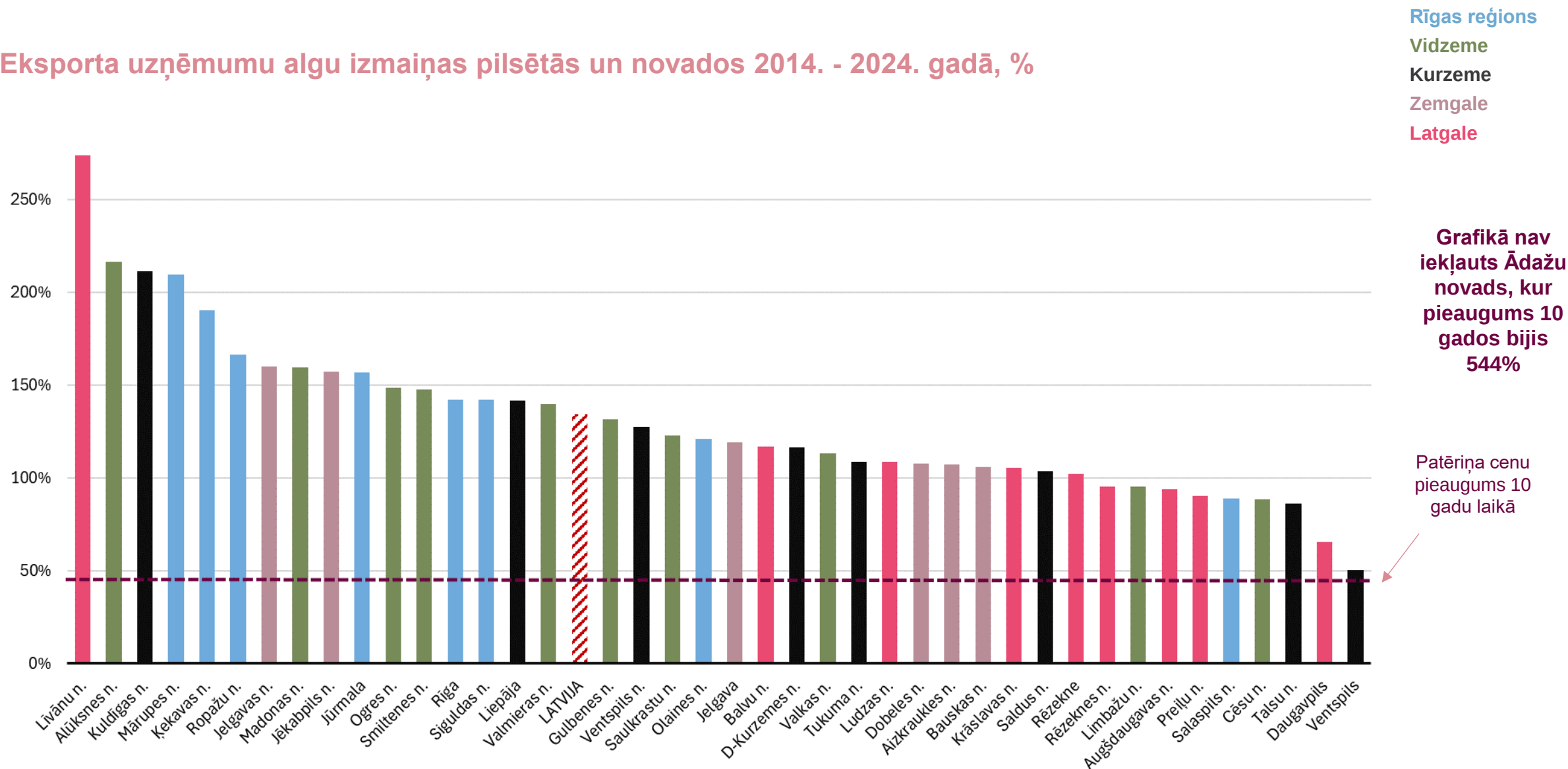
Pārmaiņas nozarēs gada laikā, %

Pārlauztā desmitgade

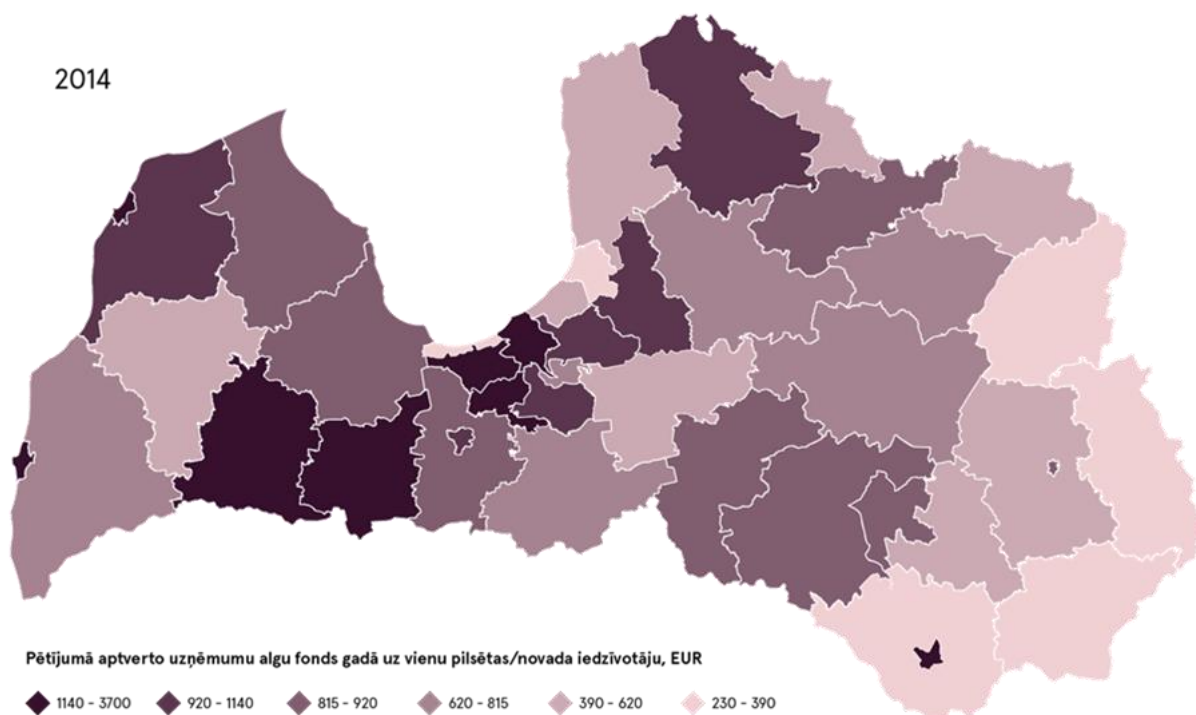
Dažādu ātrumu republika

Eksporta uzņēmumu algu izmaiņas pilsētās un novados 2014. - 2024. gadā, %

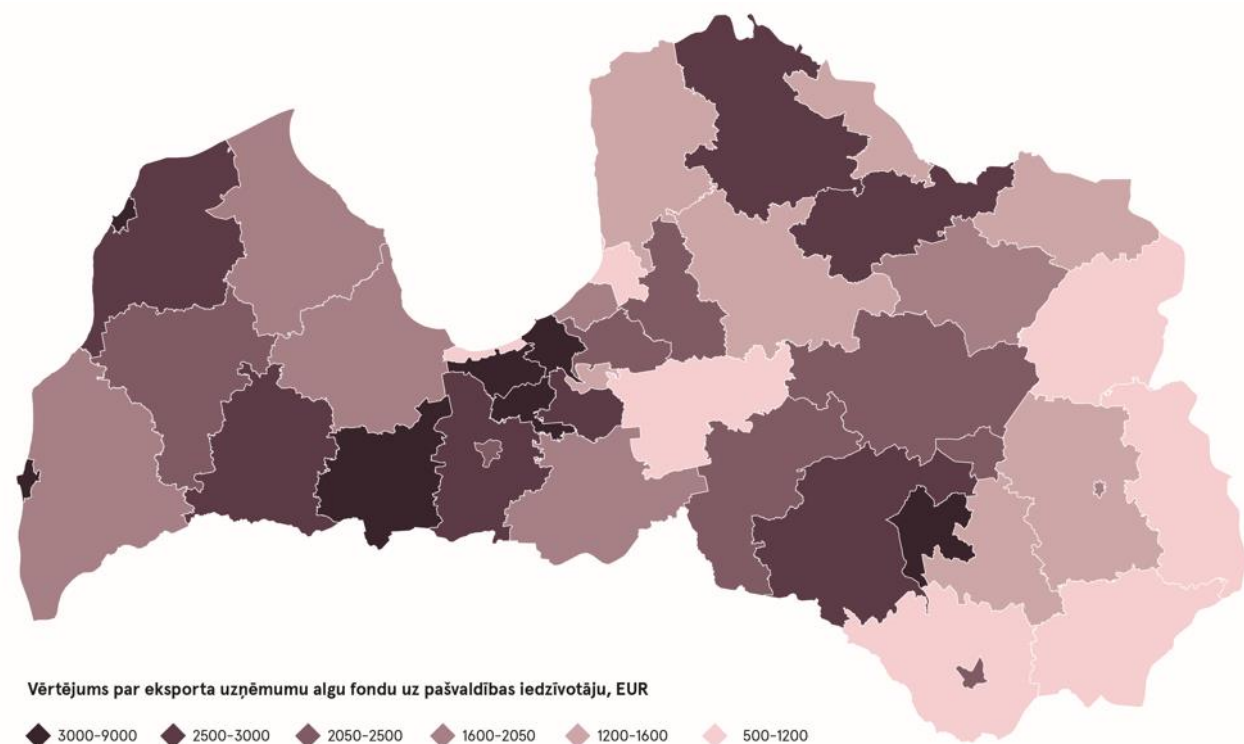

Ilgākā laikā (ne)gudras saimnieciskās politikas ietekme krājas

Eksporta ienākumi pašvaldībās 2014. gadā

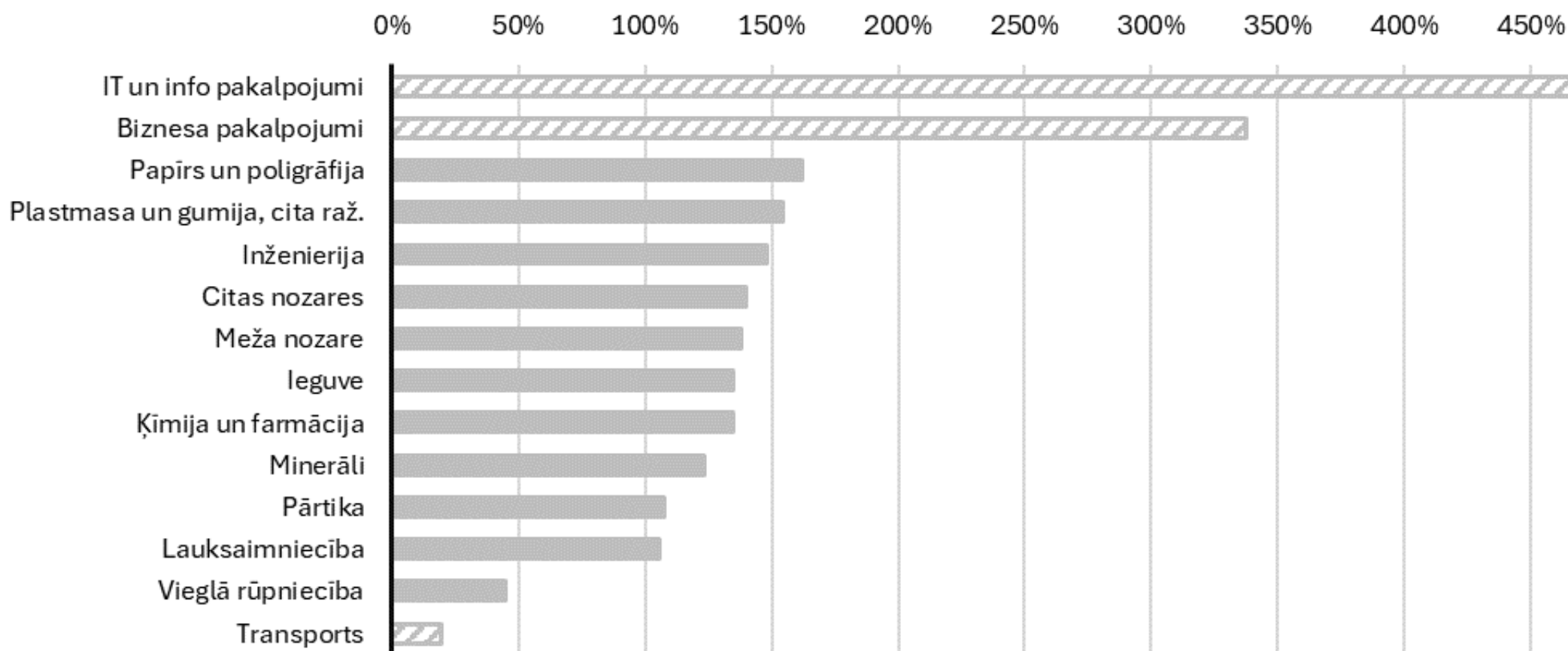

Eksporta ienākumi pašvaldībās 2024. gadā

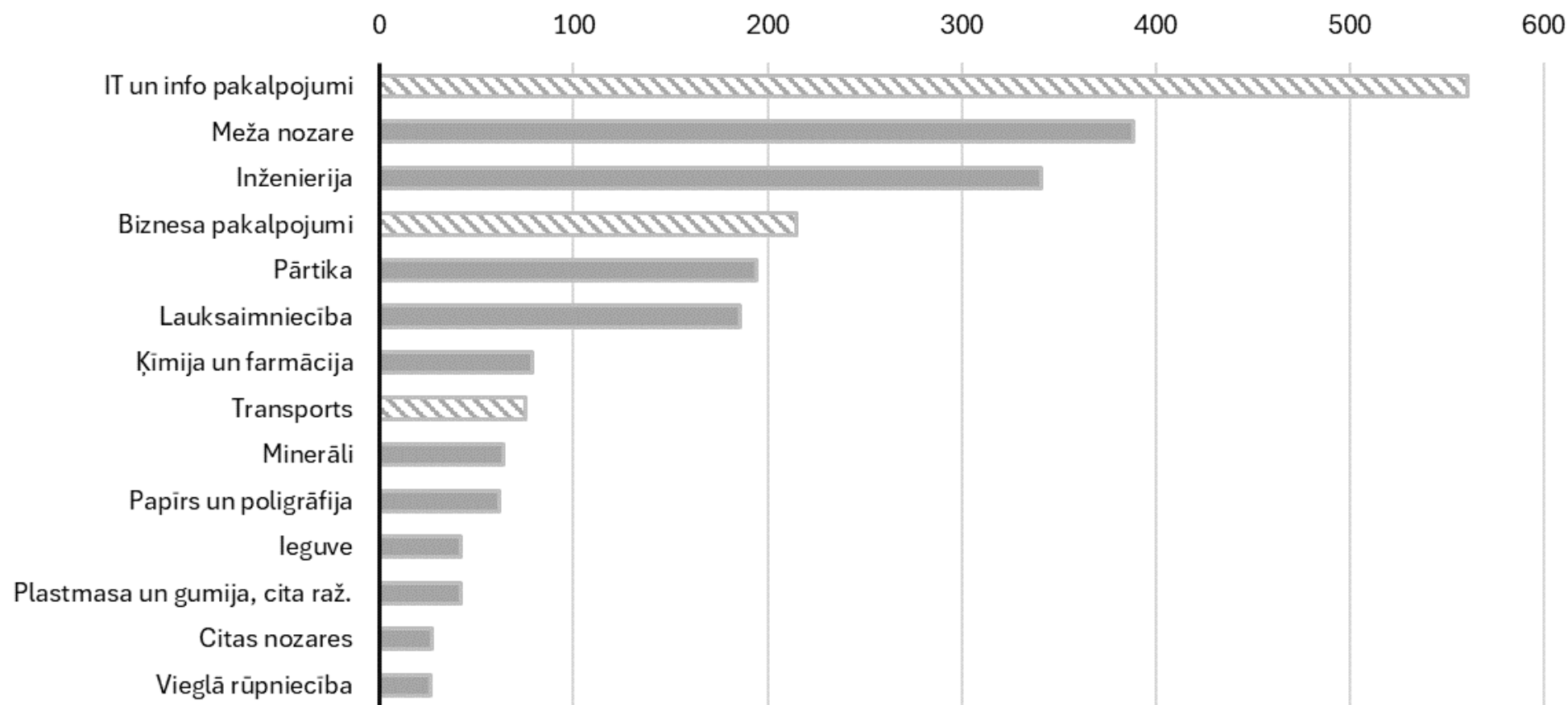
Dzīvot gudri ir izdevīgi

Nozaru algu fonda izmaiņas 2014. - 2024. gadā, %

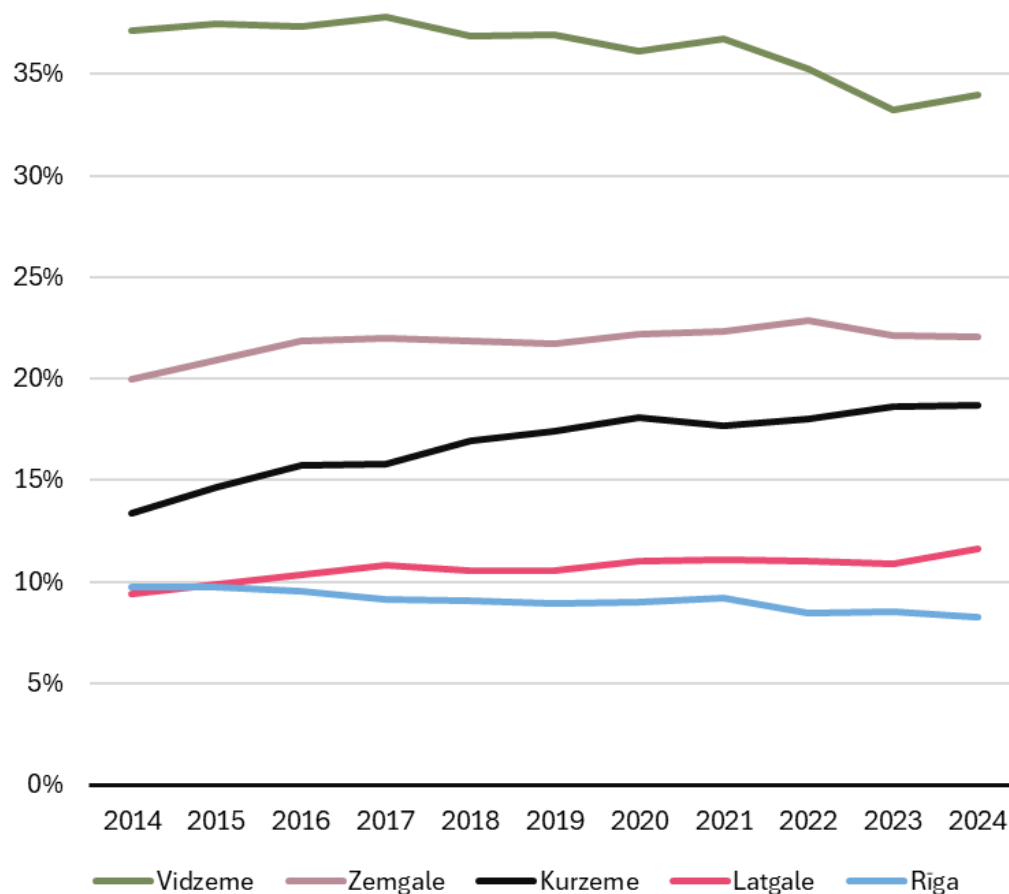
Kvalitāte pāraug kvantitātē

Nozaru algu fonda izmaiņas 10 gados, mEUR

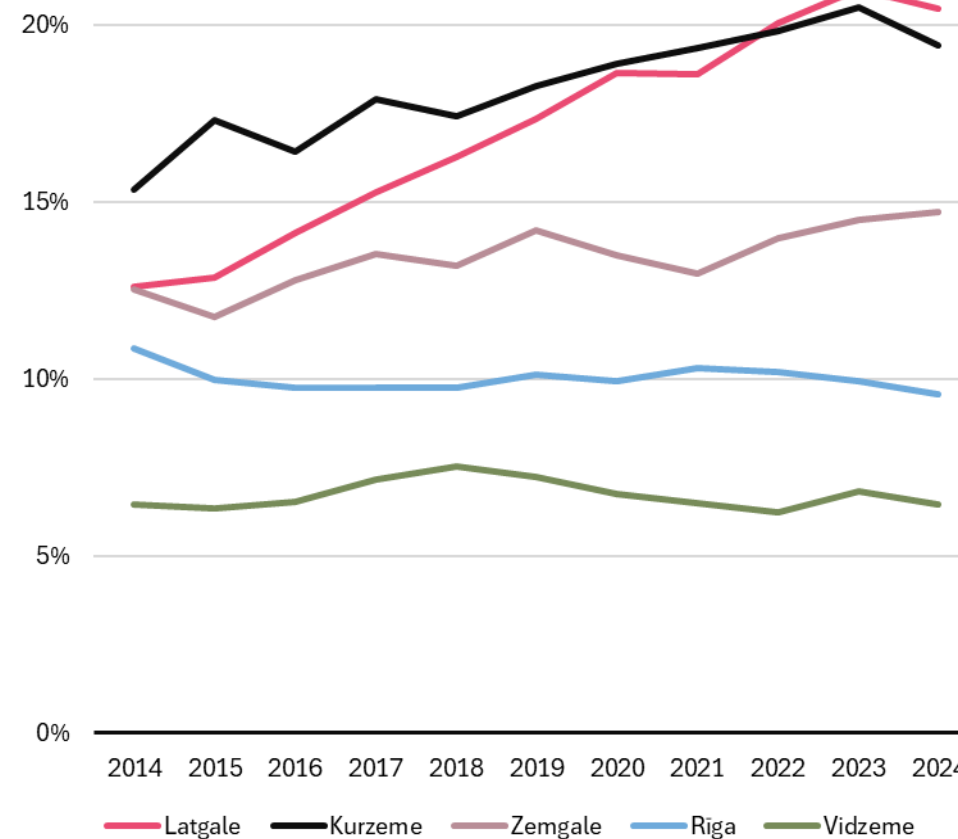

Nozarēs notiek straujas izmaiņas, bet reģionu pamata specializācija ir diezgan noturīga

Meža nozares daļa reģionu eksporta ienākumos, %

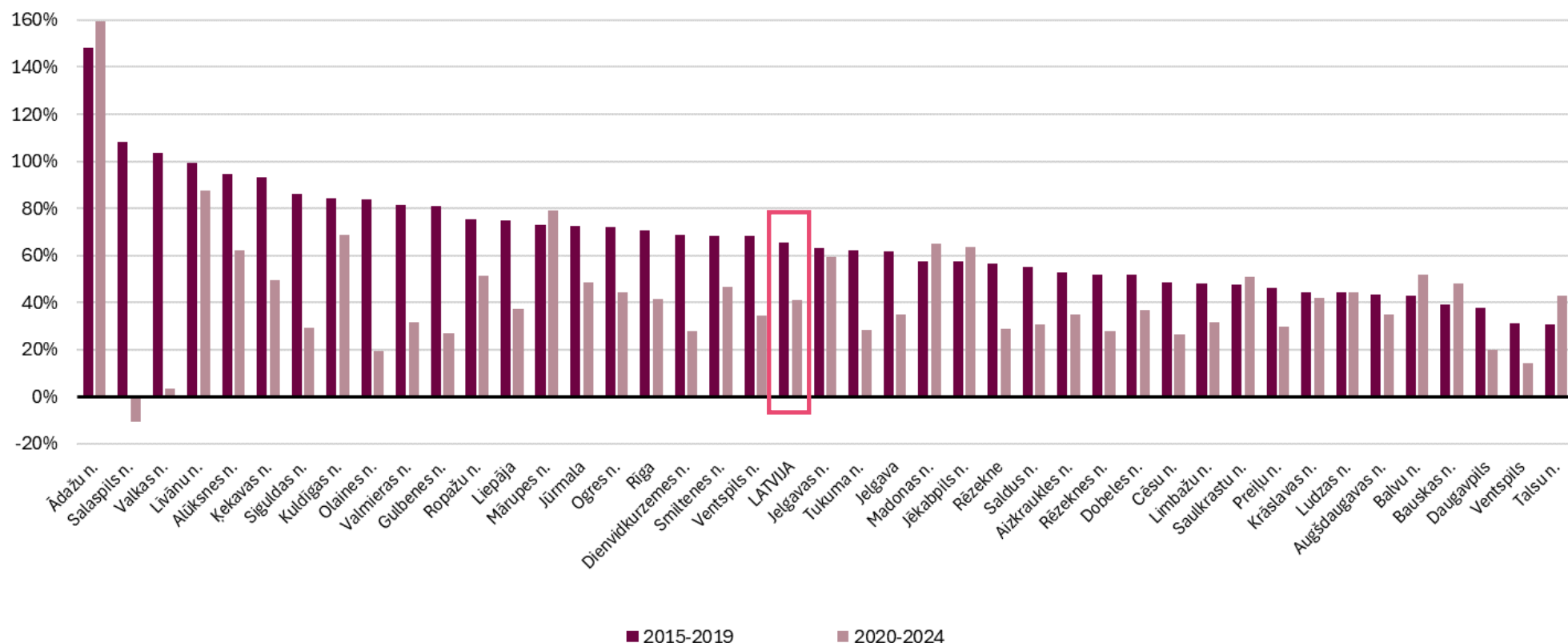

Inženierijas nozaru daļa reģionu eksporta ienākumos, %

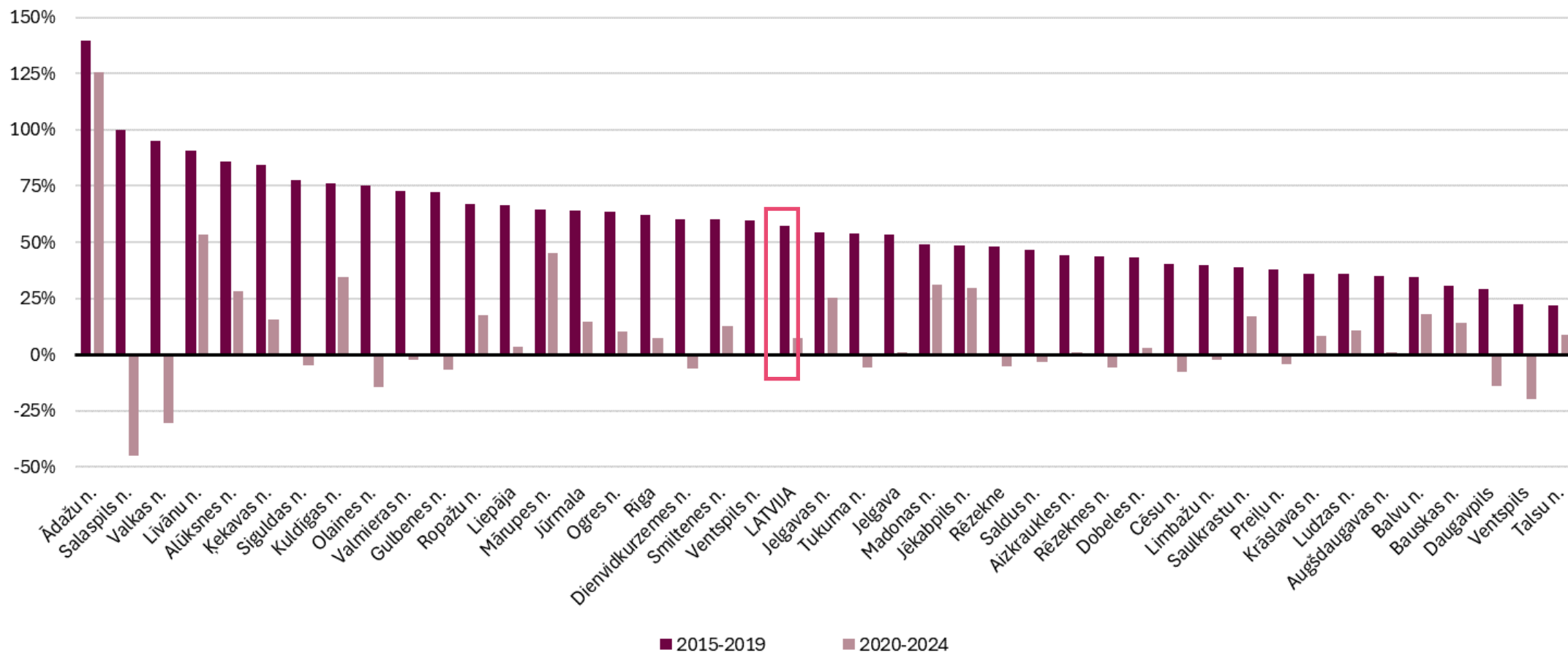
Pārlauztā desmitgade

Pašvaldību izaugsmes tempi 2015. - 2019. gadā un 2020. - 2024. gadā, %

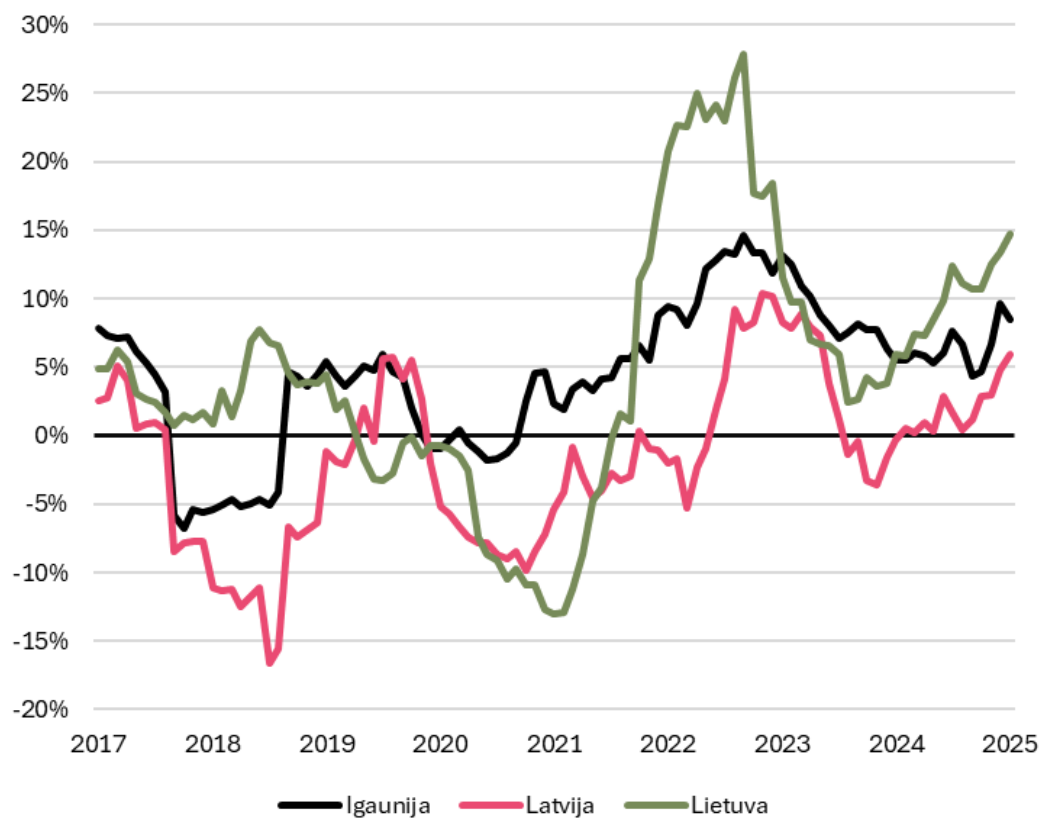
Vērtējot nopelnītā pirktspējas izmaiņas, aina ir vēl dramatiskāka

Izaugsmes tempi 2015. - 2019. gadā un 2020. - 2024. gadā, %

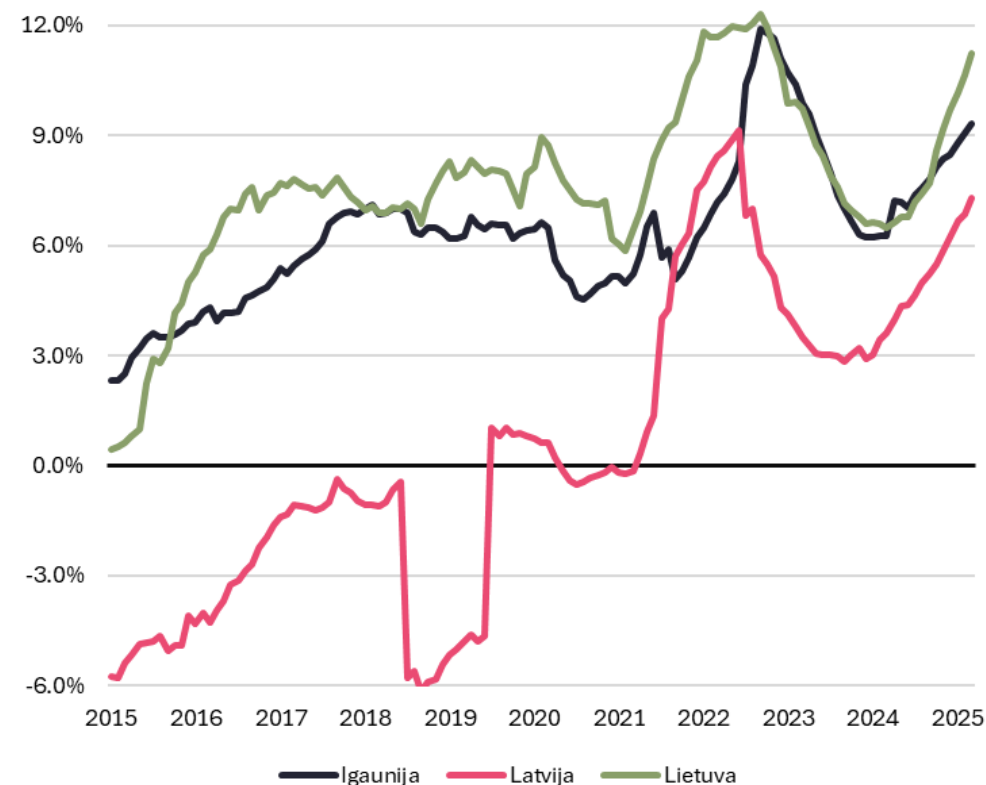

“Kapitālais remonts” remontēja un lauza

Nefinanšu uzņēmumu kredītportfeļa izmaiņas
gada griezumā, %

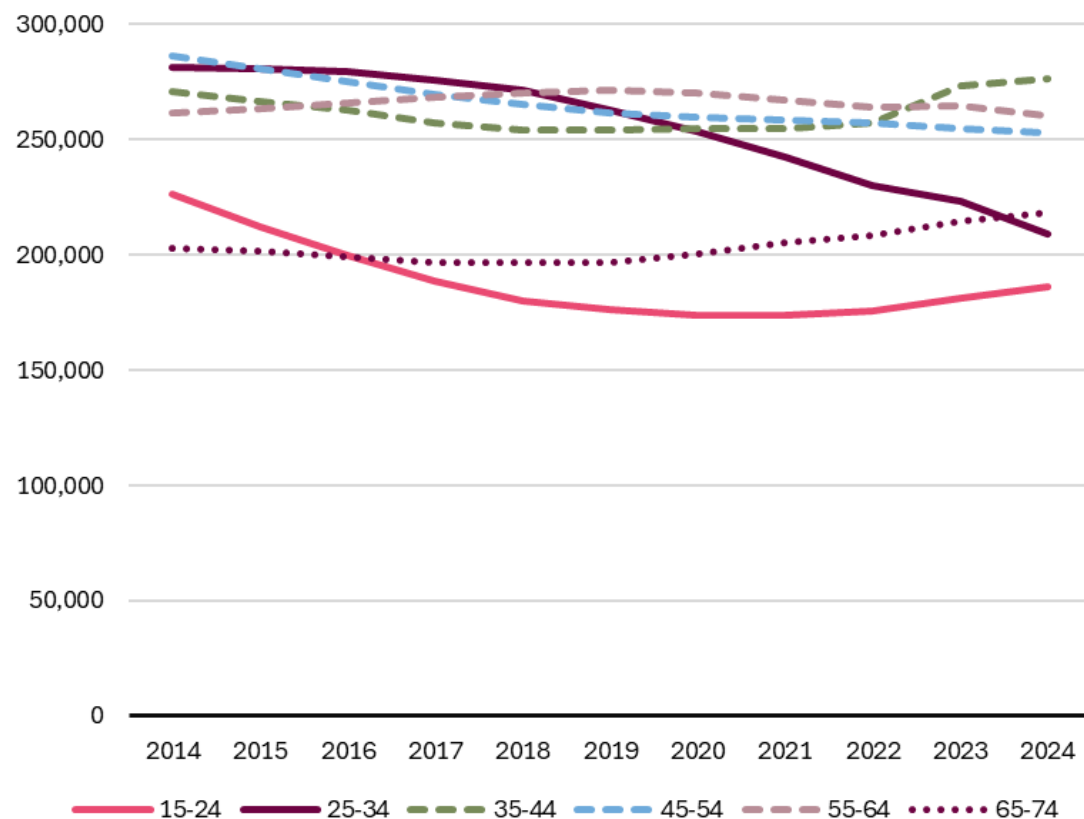

Mājsaimniecību kredītportfeļa izmaiņas gada
griezumā, %

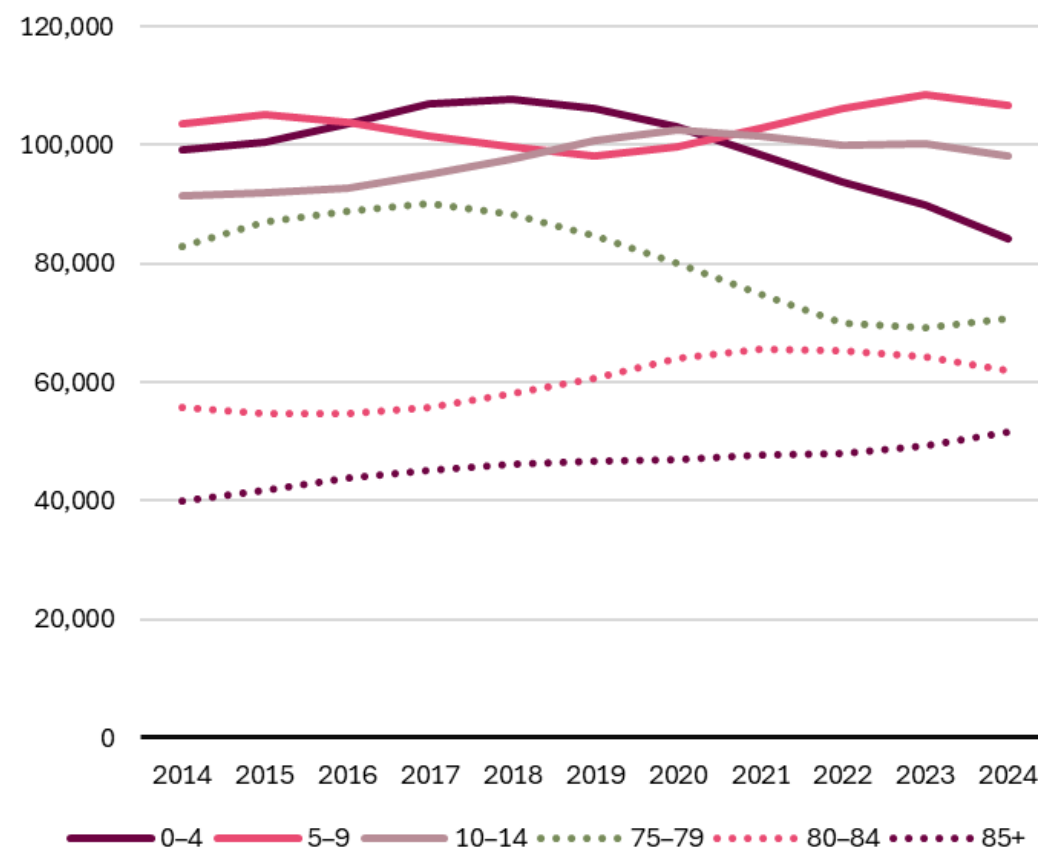

Var just enerģijas zudumu ekonomikā

Iedzīvotāju skaits darbaspējīgajās grupās (plašākā definīcija)

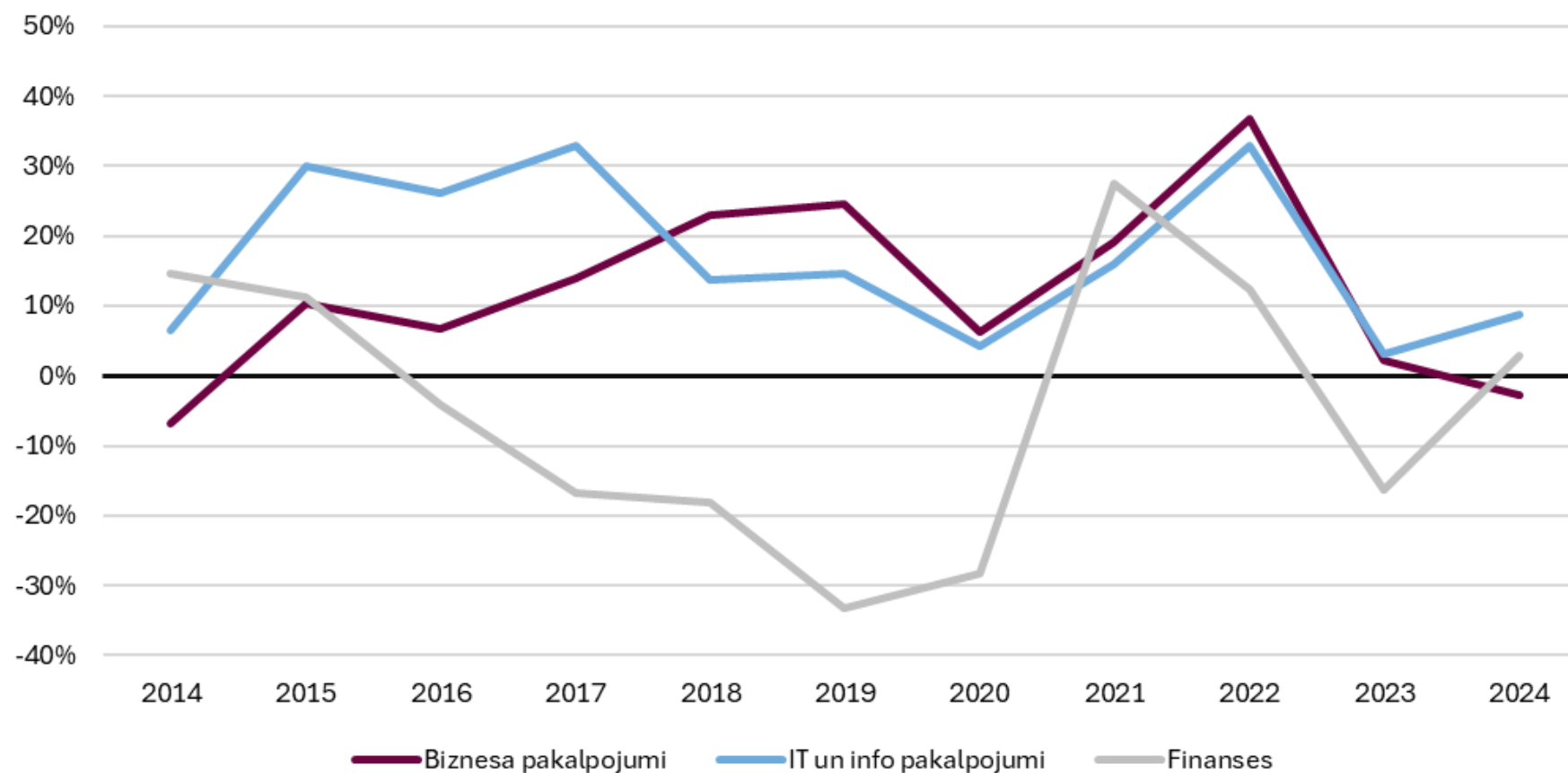

Citas grupas

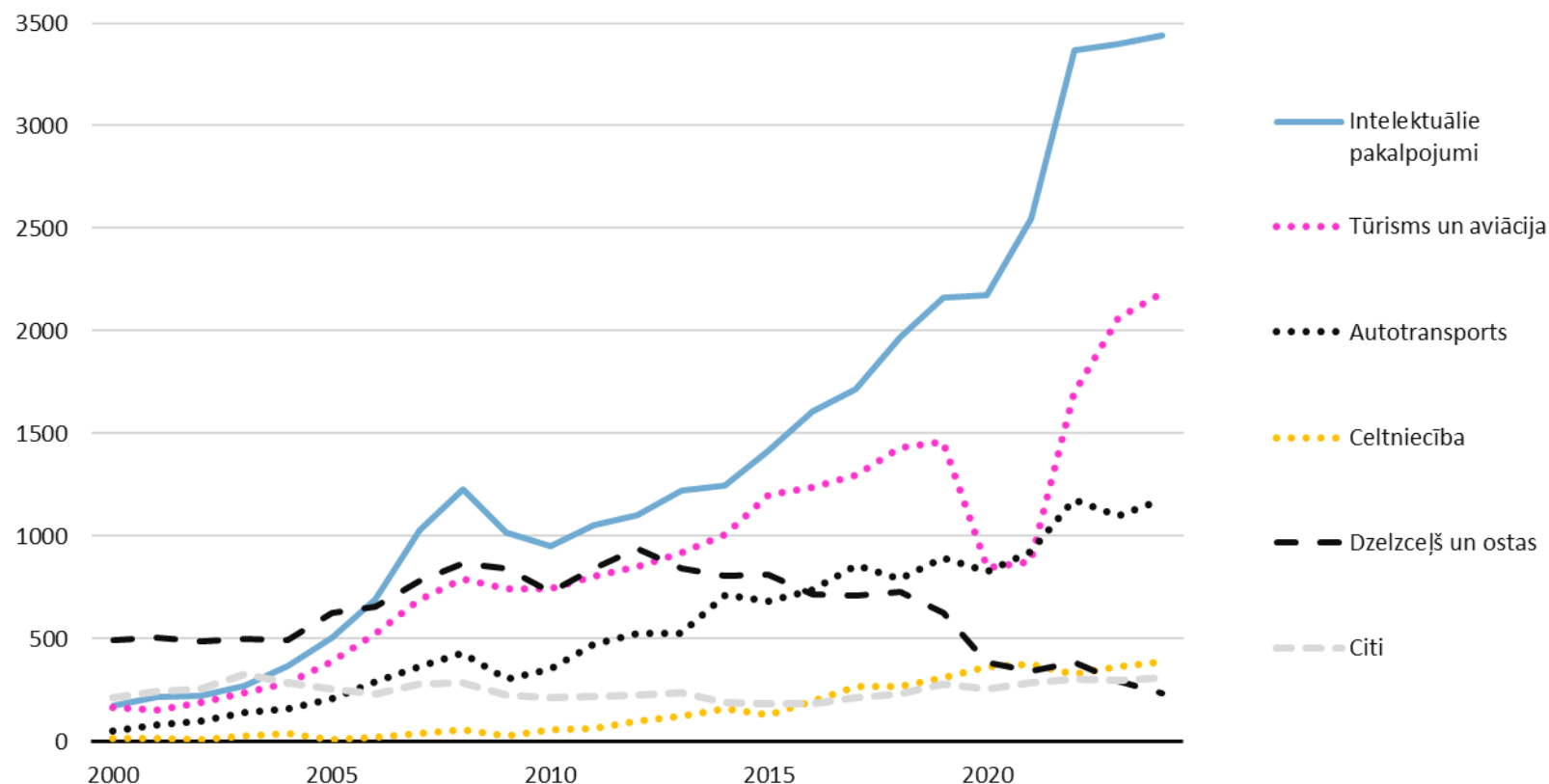
Kas notika ar baltajām apkaklītēm 2023. gadā?

Augstas pievienotās vērtības pakalpojumu eksporta izmaiņas, %

Lai kas būtu noticis ar intelektuālajiem pakalpojumiem, tranzīta liktenis ir ļaunāks

Latvijas galvenie pakalpojumu eksporta veidi, mEUR

Vēl plašāks skats uz reģionu ekonomiku – IKP dati

Vidus nav vidū

Pašvaldību kopprodukts uz iedzīvotāju 2022. gadā, EUR

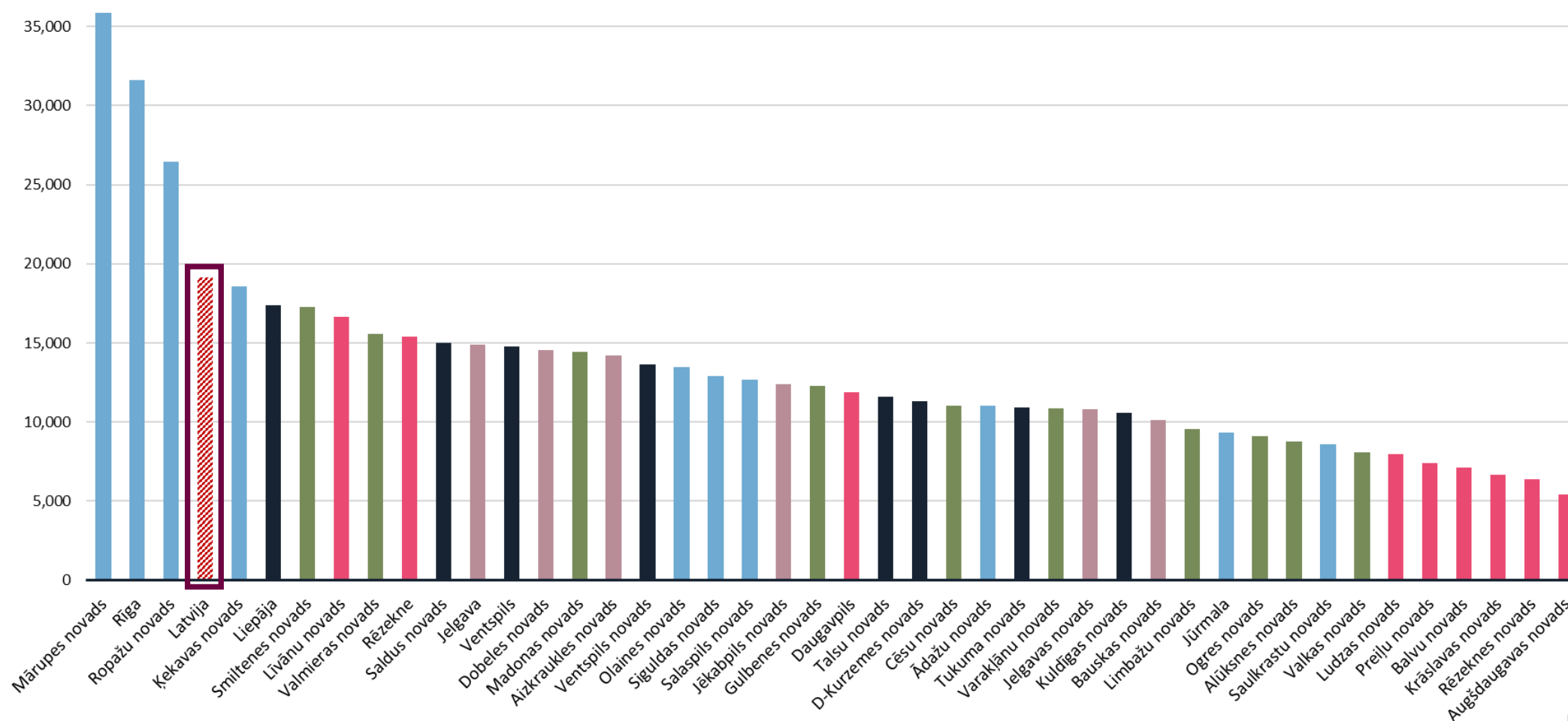
Rīgas reģions

Vidzeme

Kurzeme

Zemgale

Latgale

Dubults ir norma

Rīgas reģions

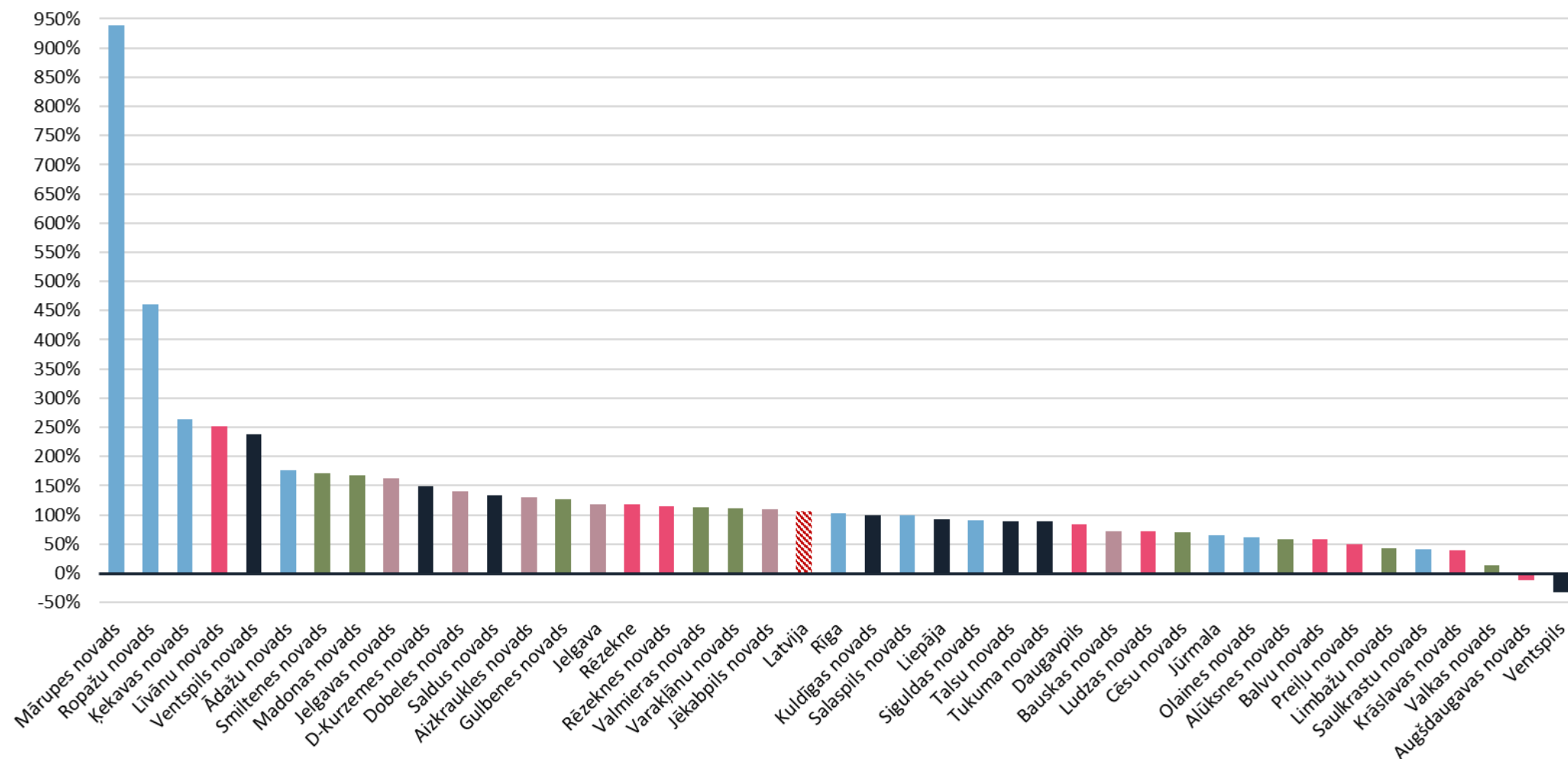
Vidzeme

Kurzeme

Zemgale

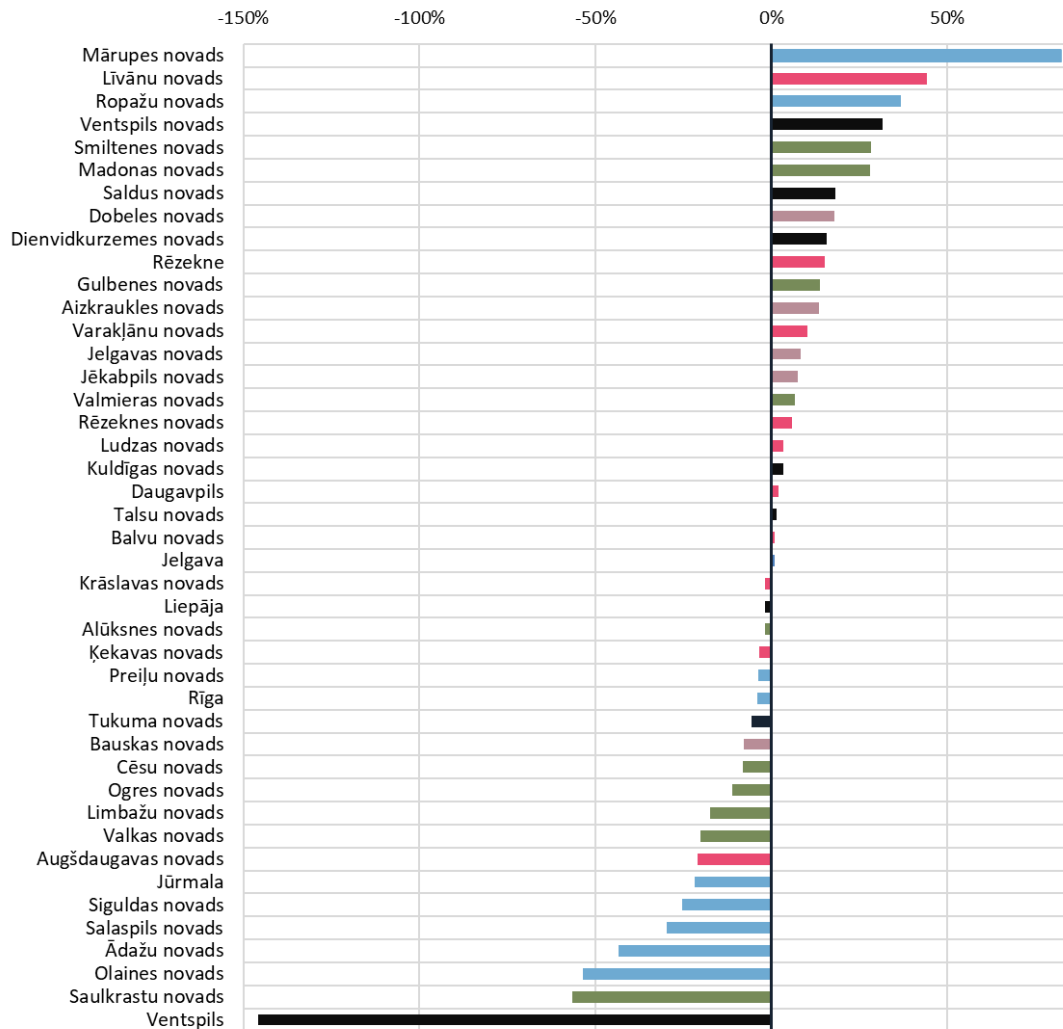
Latgale

Reālā IKP izmaiņas 2000 - 2022. gadā, %

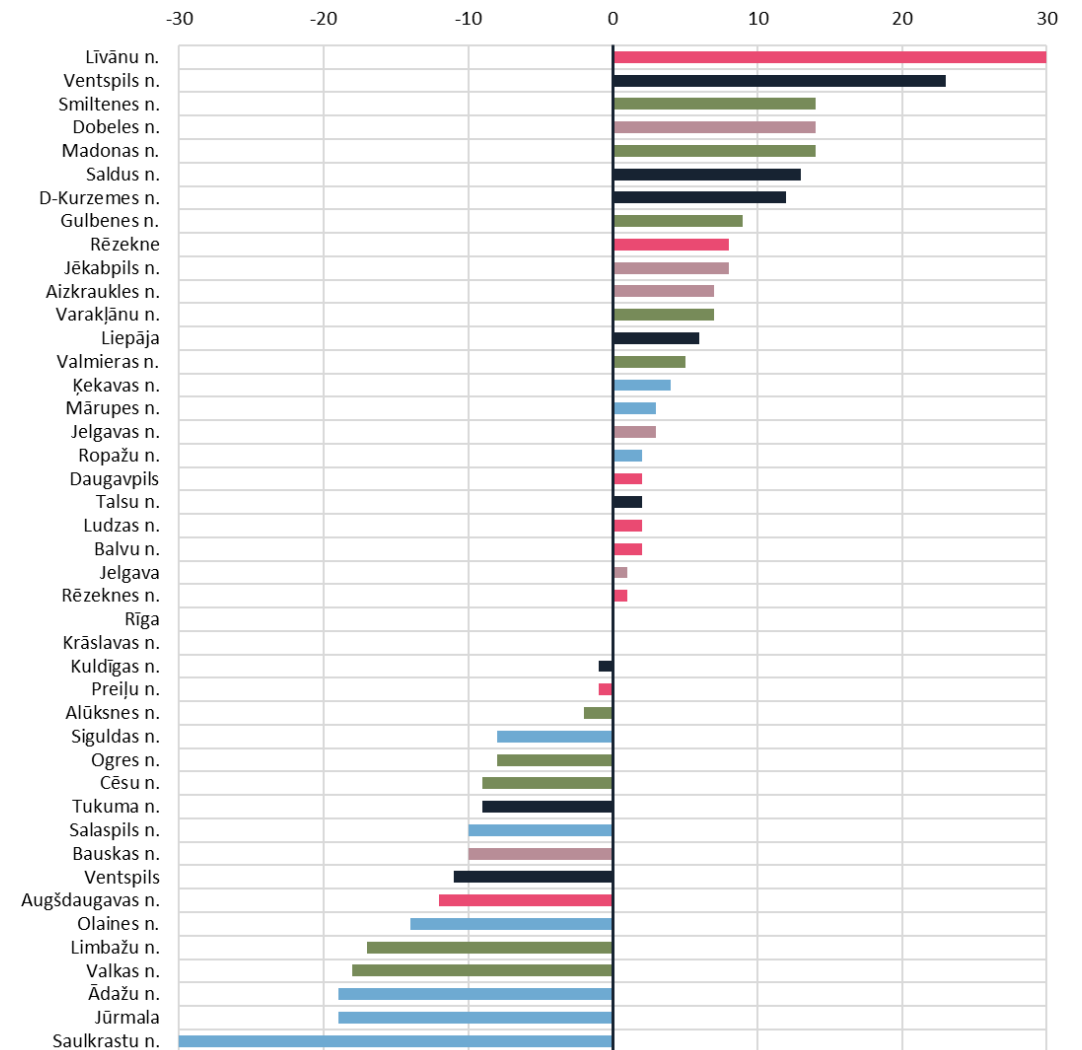

Var jau teikt, ka galvenais ir piedalīties 😊

Pašvaldību IKP uz iedzīvotāju, izmaiņas attiecībā pret vidējo, izmaiņas 2000.-2022.gadā, procentpunkti

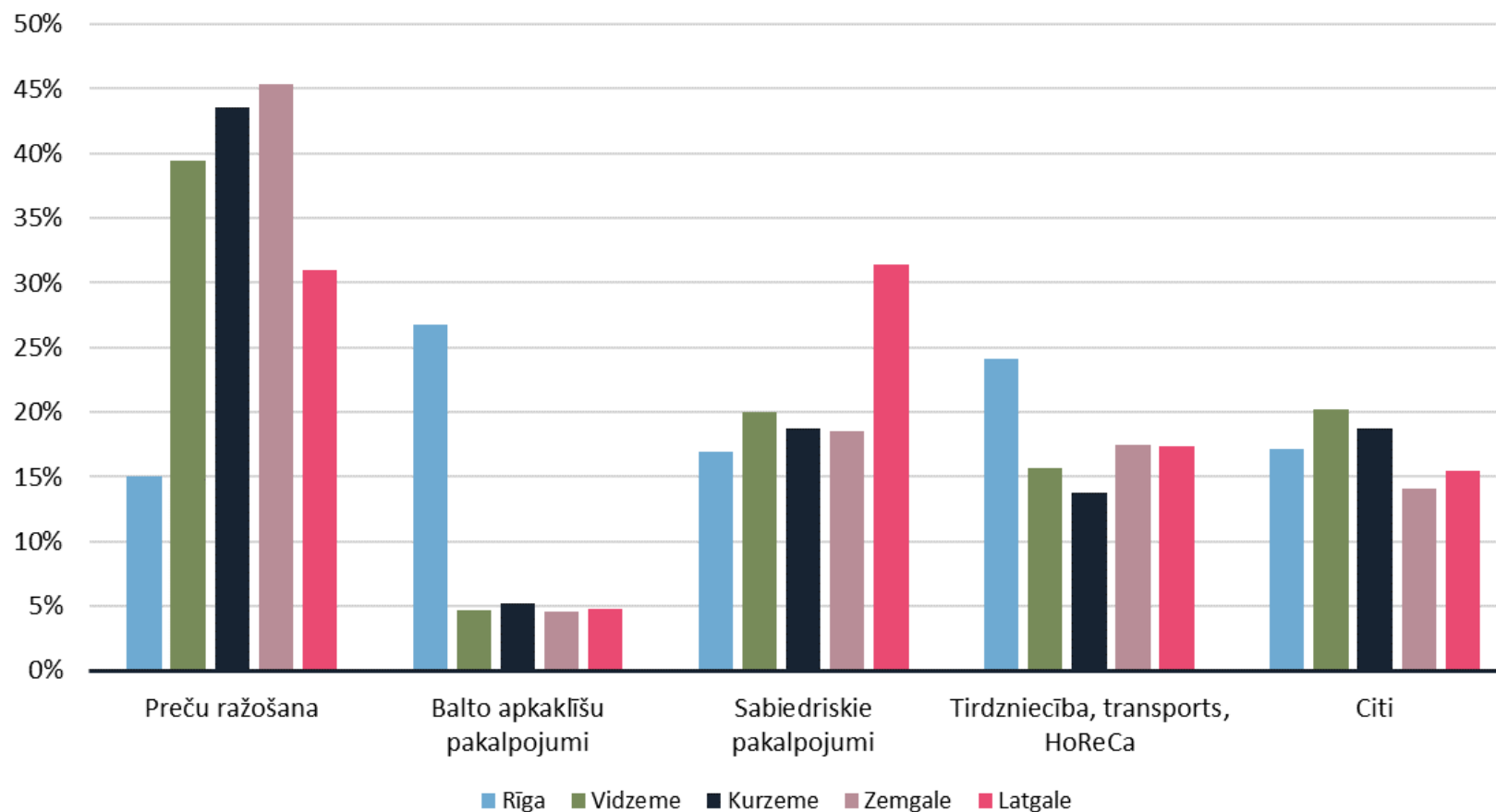

Pašvaldību IKP uz iedzīvotāju rangs, izmaiņas 2000.-2022. gadā, vietas

Dažādi vezumi, dažādi zirgi

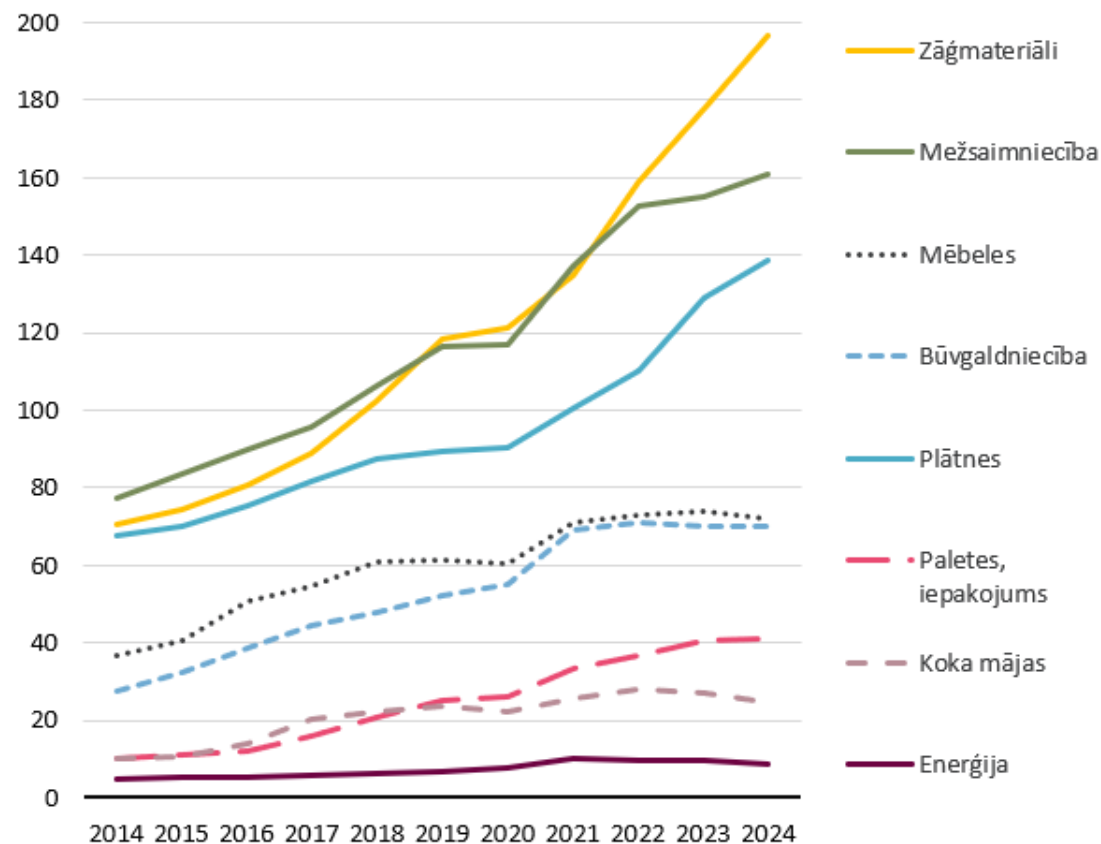
Nozaru devums reģionu izaugsmē procentpunktos, 2000. - 2022. gadā

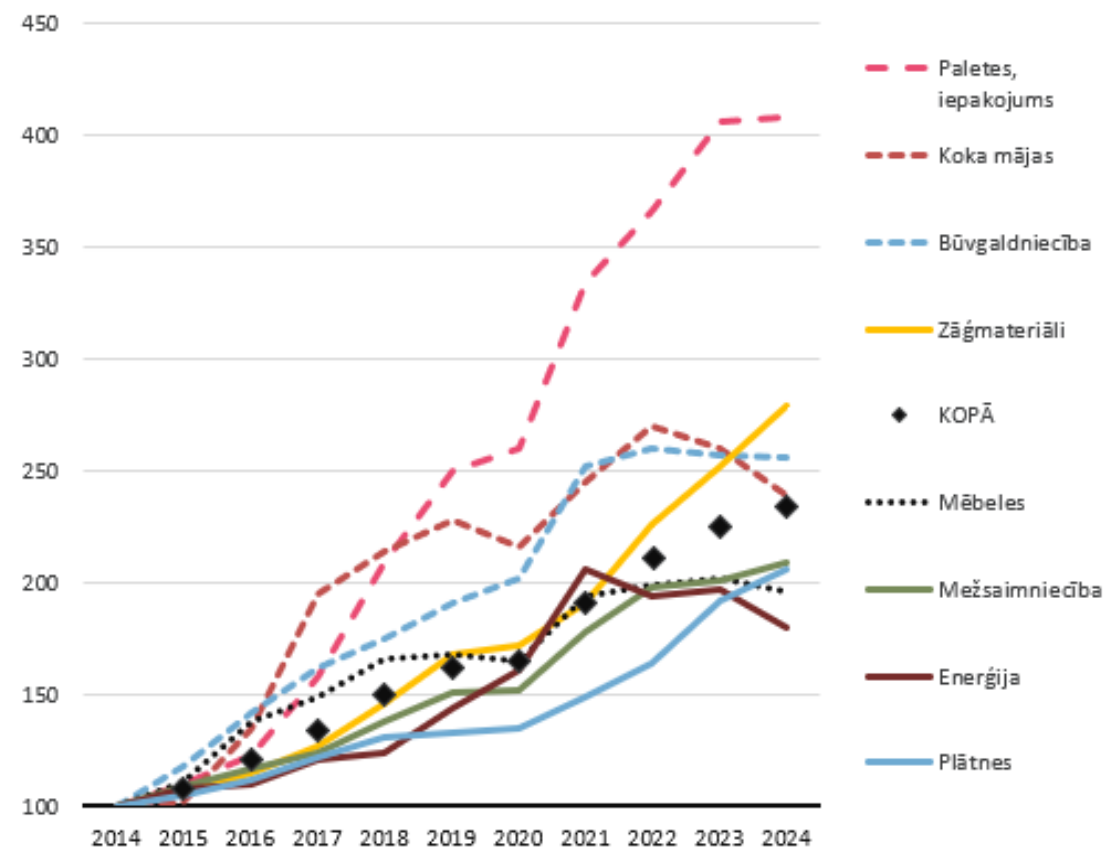
**Es dziļi nozarēs
ieskatījos**

Jaunie koki auga straujāk, kādu laiku

Algu fonds meža nozares produktu grupās, mEUR

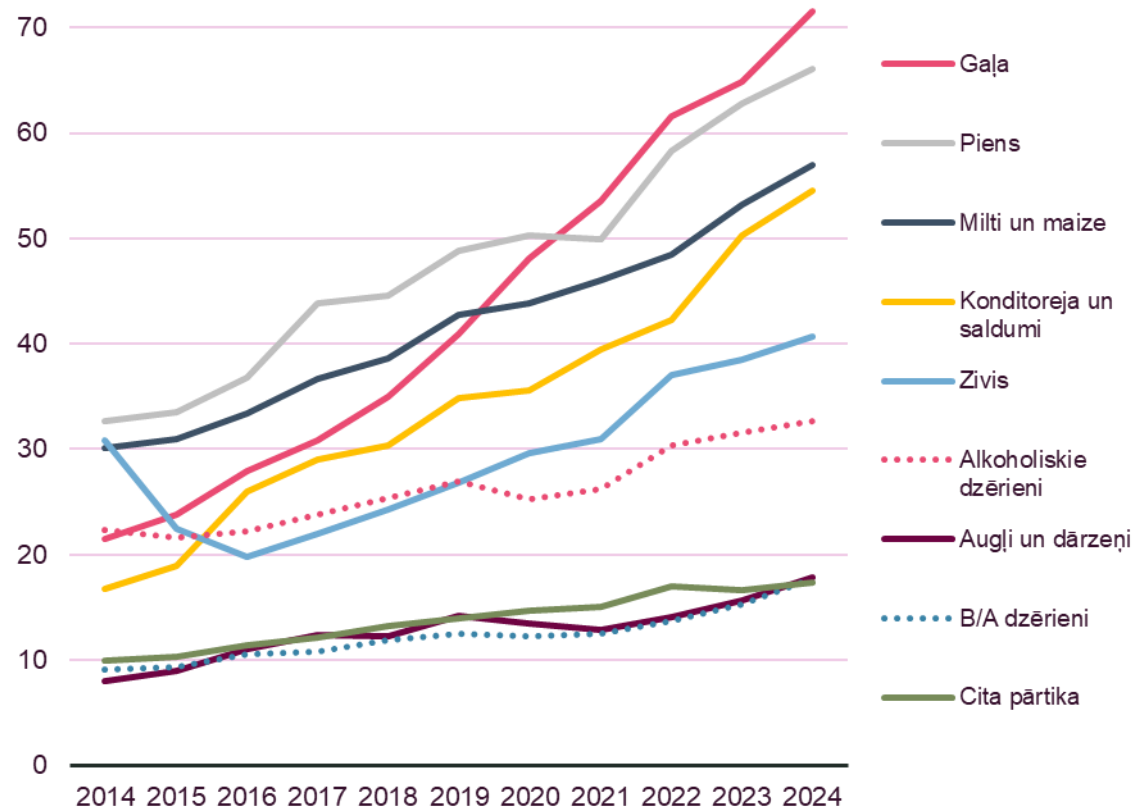

Algu fonds meža nozares produktu grupās, indekss

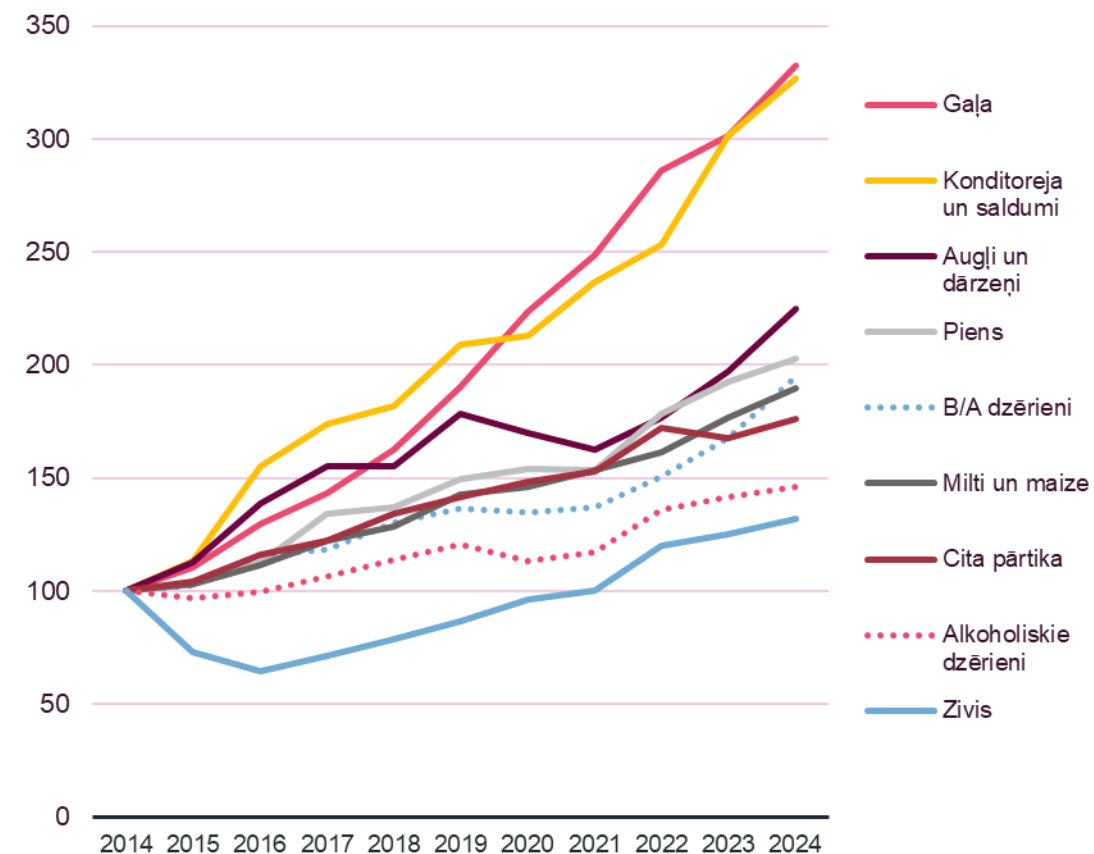

Pārtikai patīk investīcijas

Pārtikas apakšnozaru algu fonds, mEUR

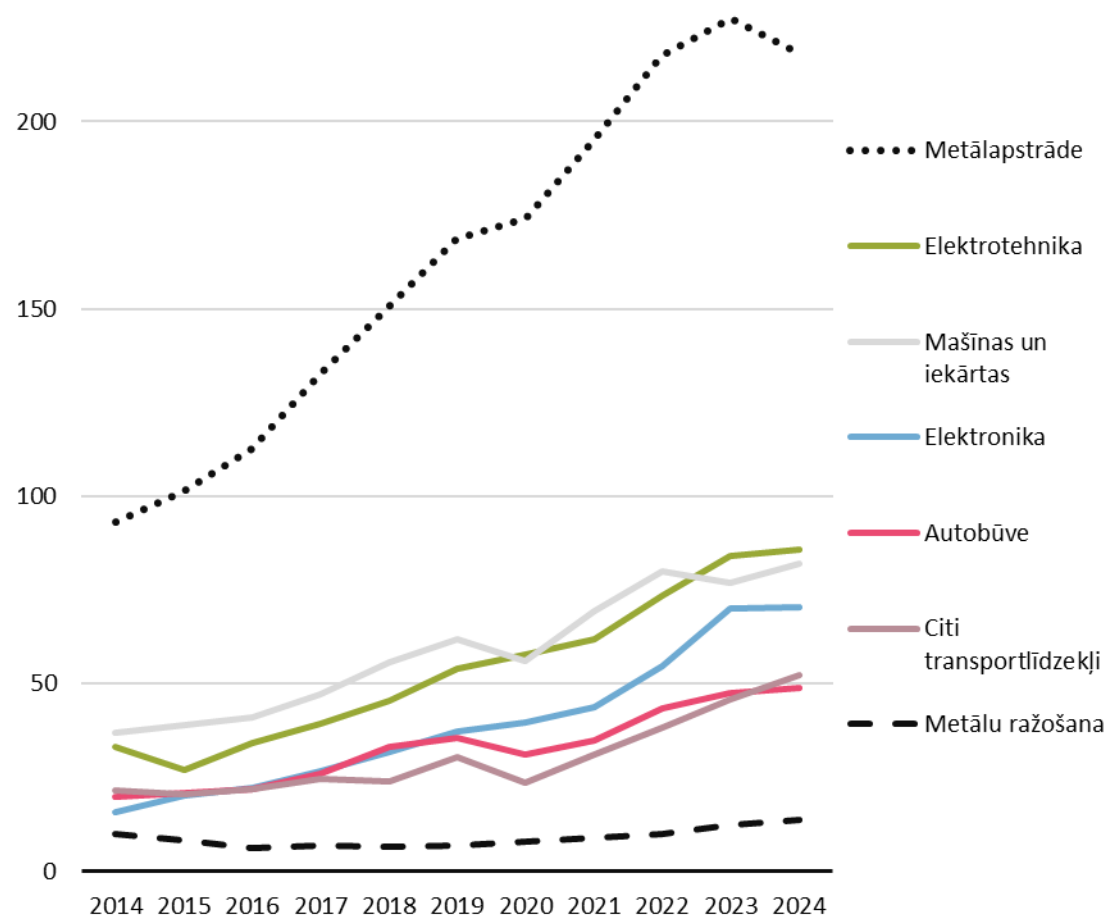

Pārtikas apakšnozaru algu fonds, indekss

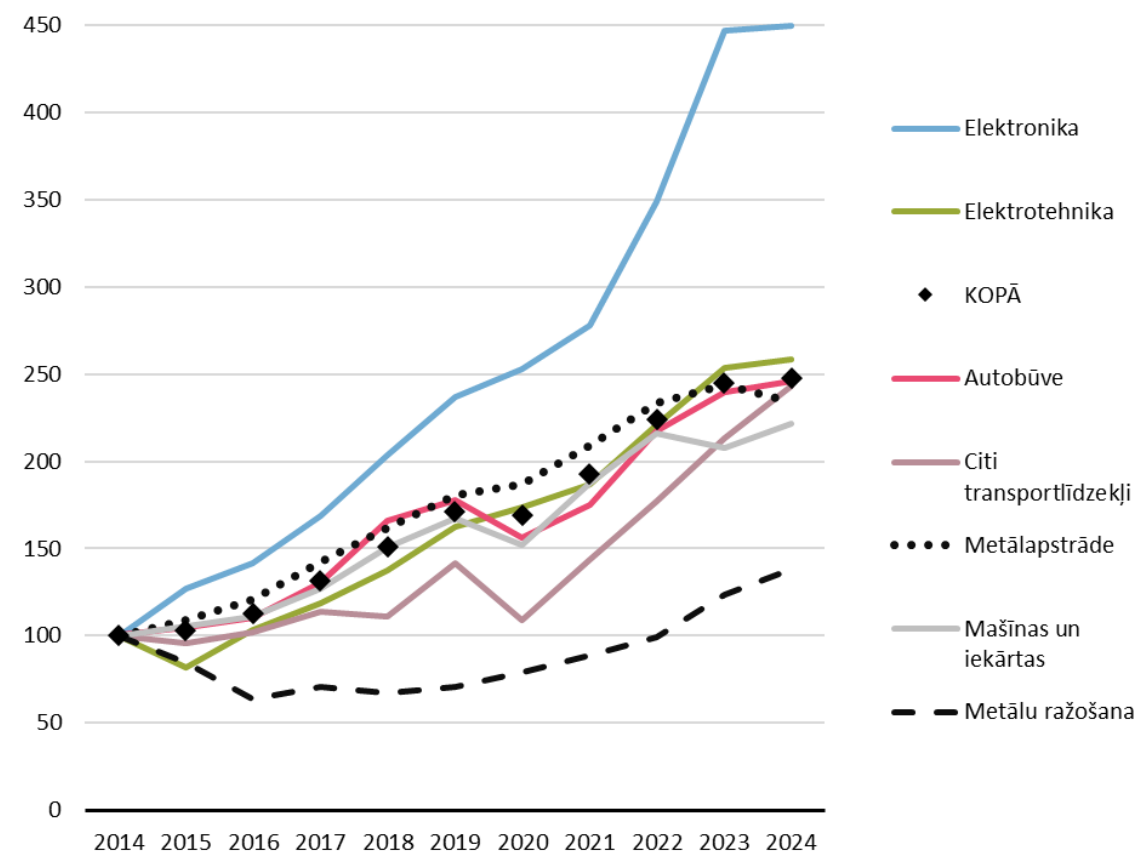

Metāli nelūzt, bet liecas

Inženierijas nozaru algu fonds, mEUR

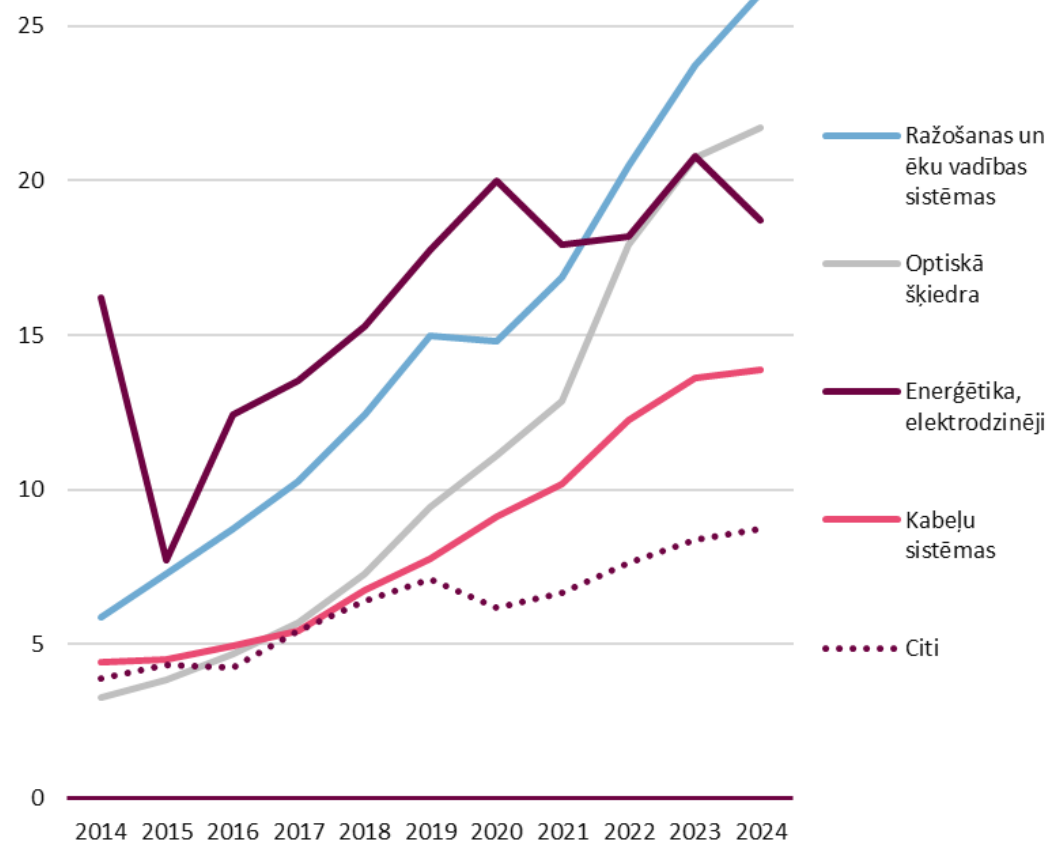

Inženierijas nozaru algu fonds, indekss

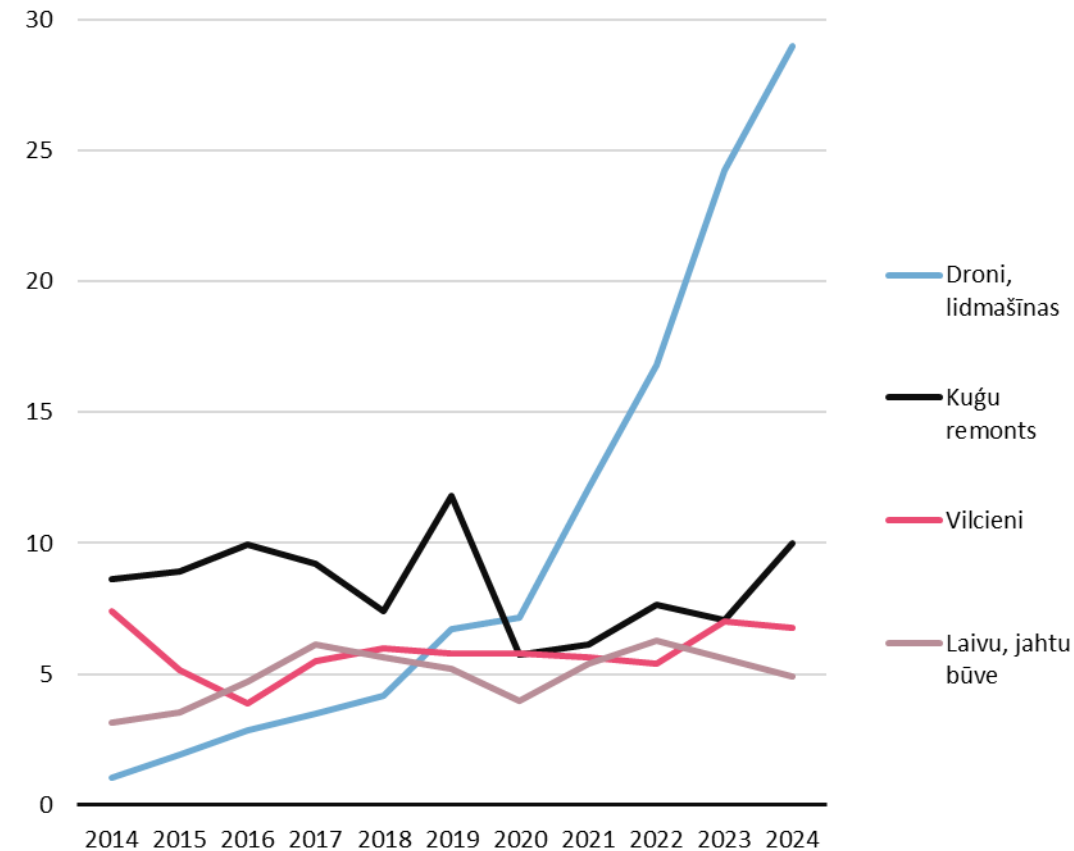

Dronu un citu koalīciju triumfs

Elektrotehniskās rūpniecības produktu grupas,
algu fonds, mEUR

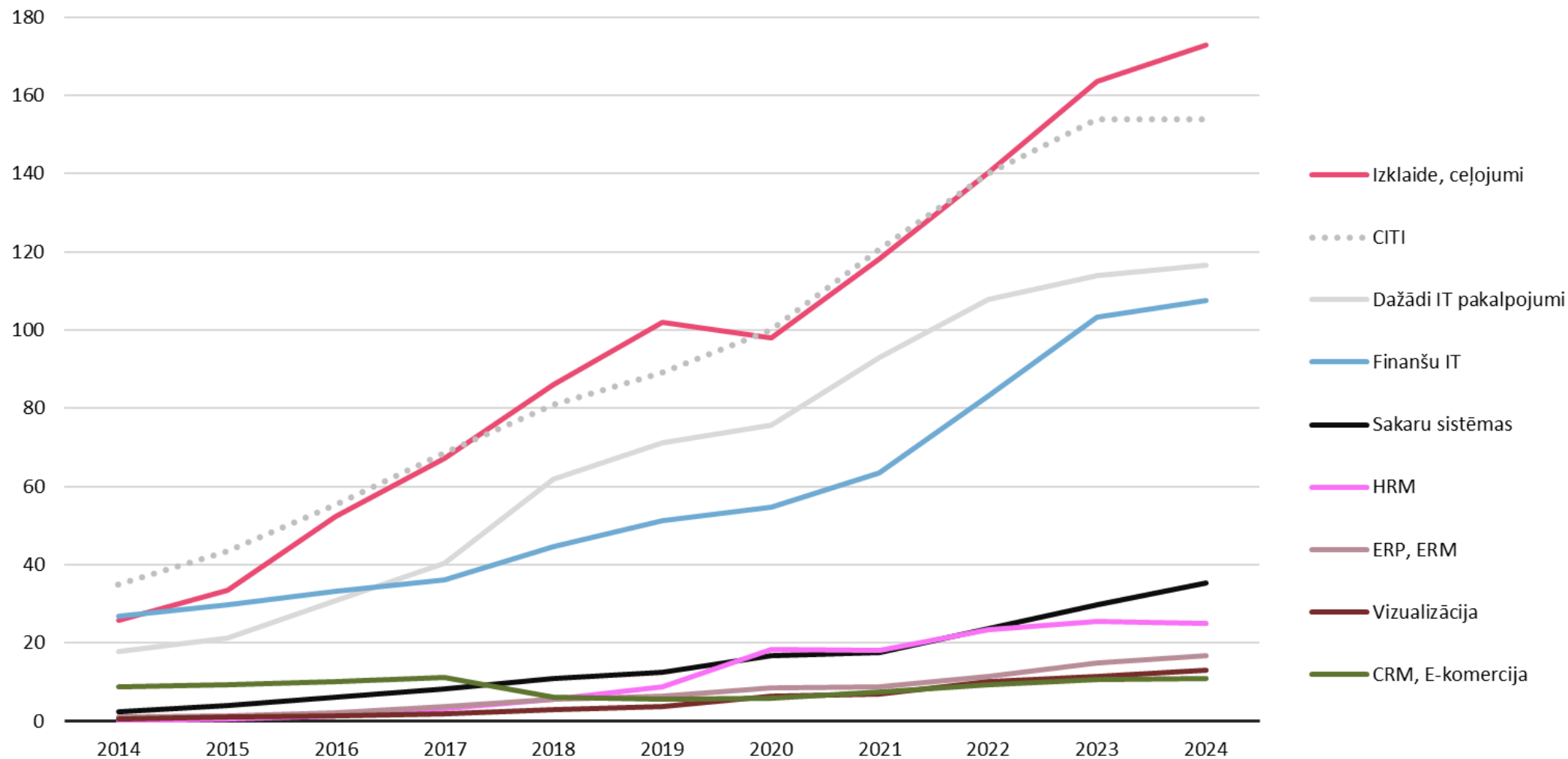

Nozares “citi transportlīdzekļi” produktu grupas,
algu fonds, mEUR

IT nozares daudzveidība

Algu fonds IT un informācijas pakalpojumu produktu grupās, mEUR

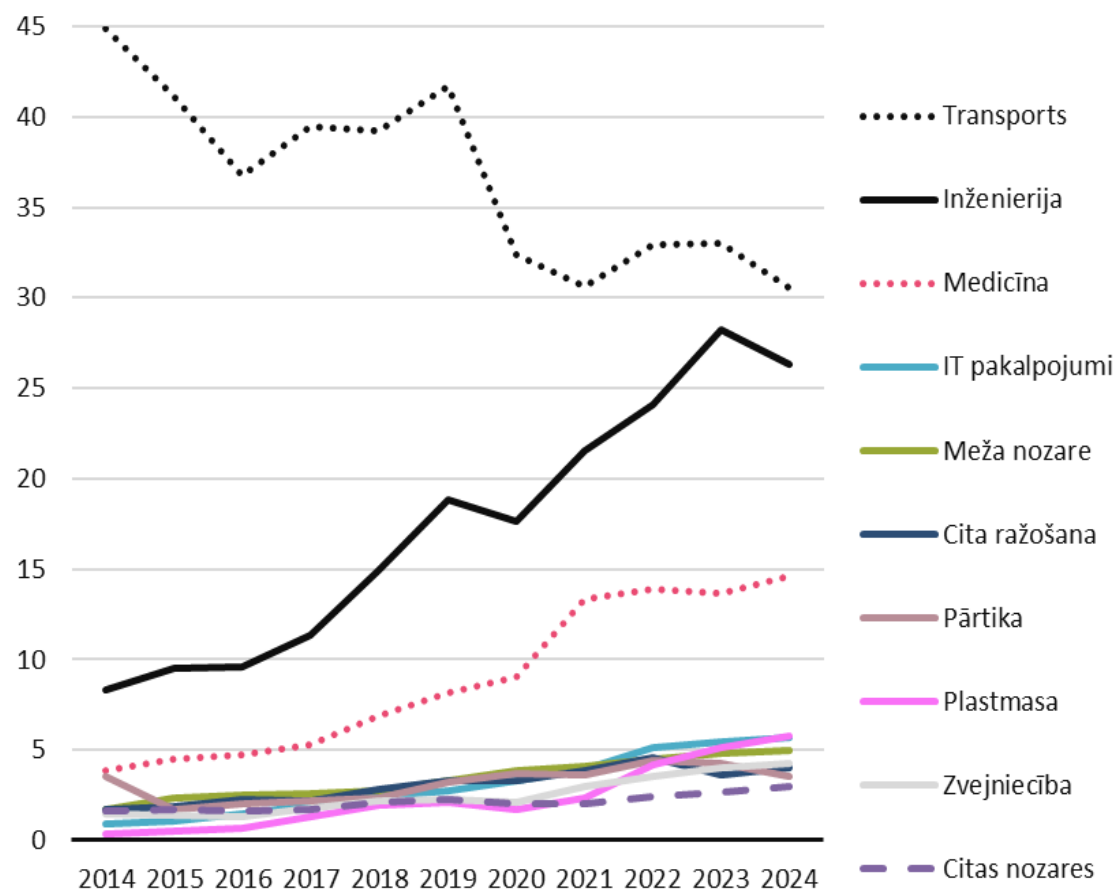

Pilsētu un novadu attīstības piemēri

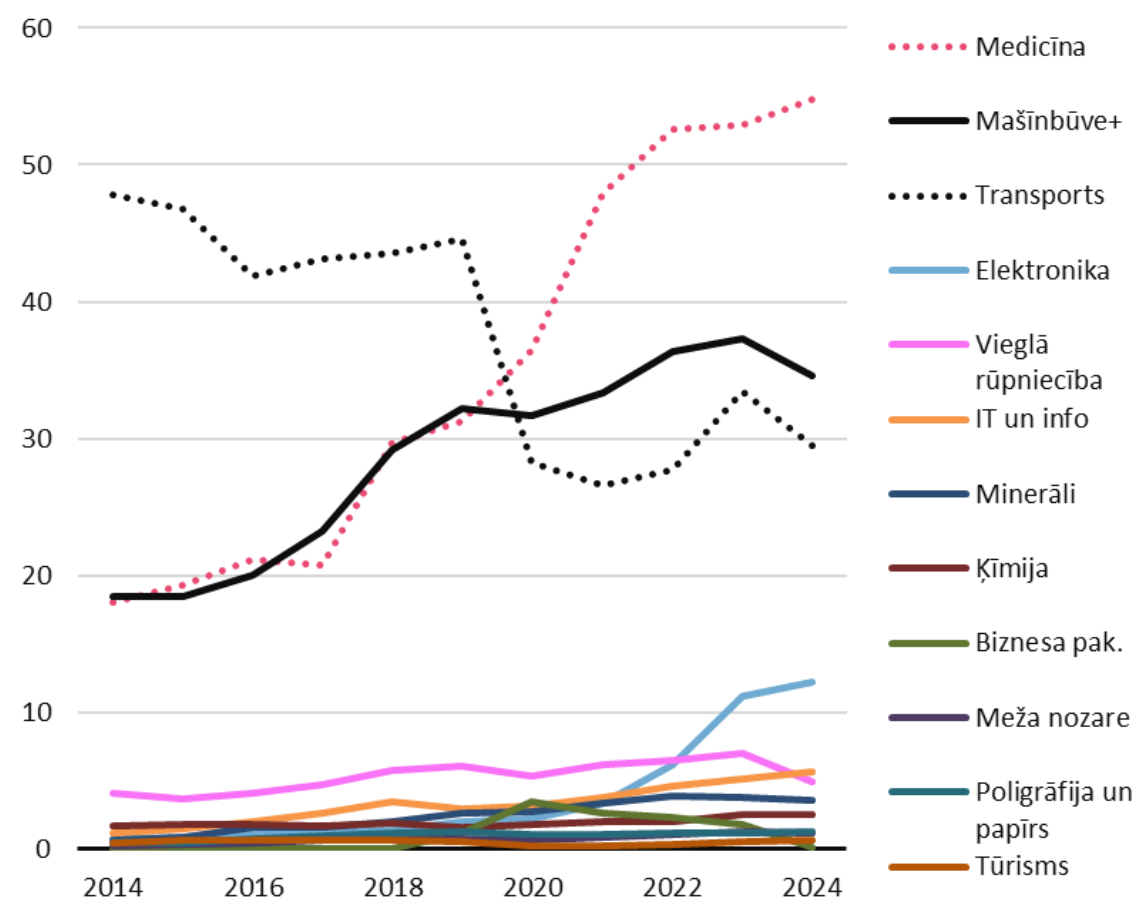
Lielās pilsētas

Eksporta nozaru algu fonda vērtējumi, mEUR

Ventspils

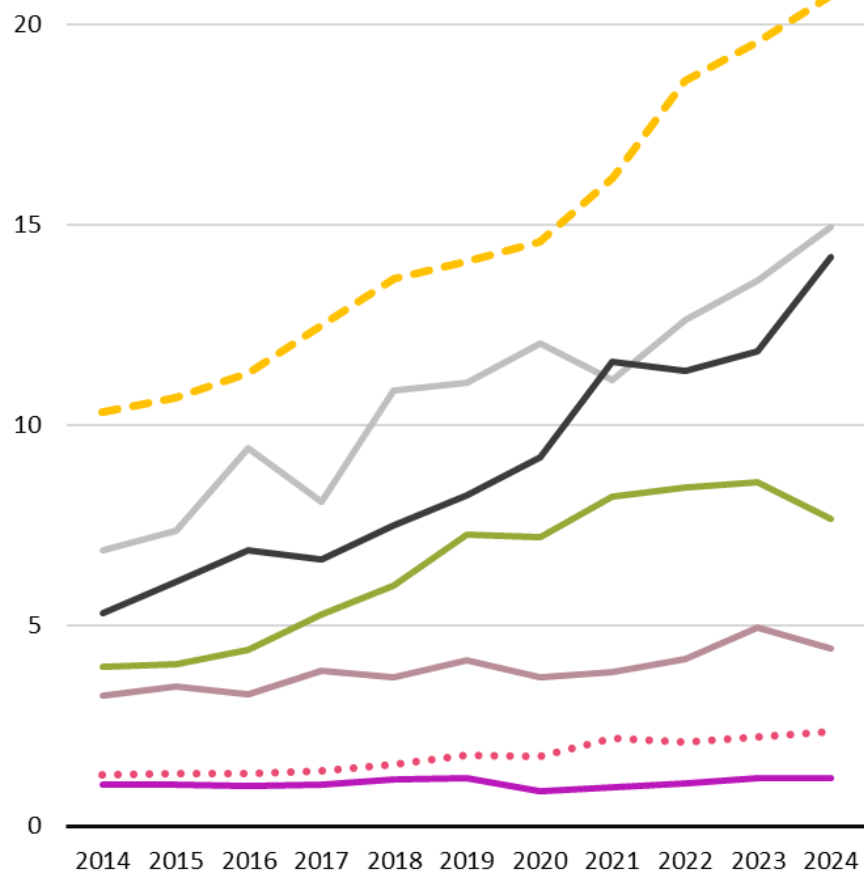
Daugavpils

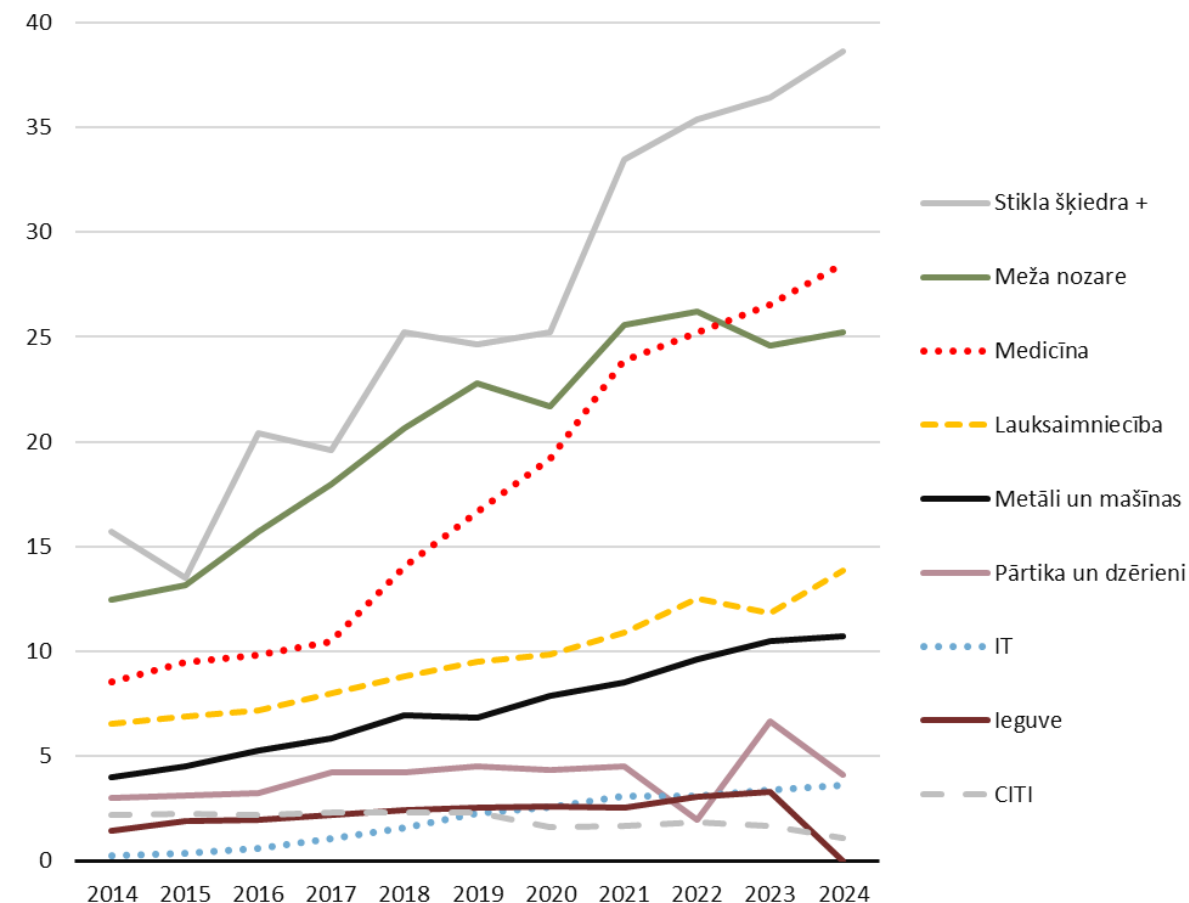
Novadi ar diversificētu eksportu

Eksporta nozaru algu
fonda vērtējumi, mEUR

Saldus novads

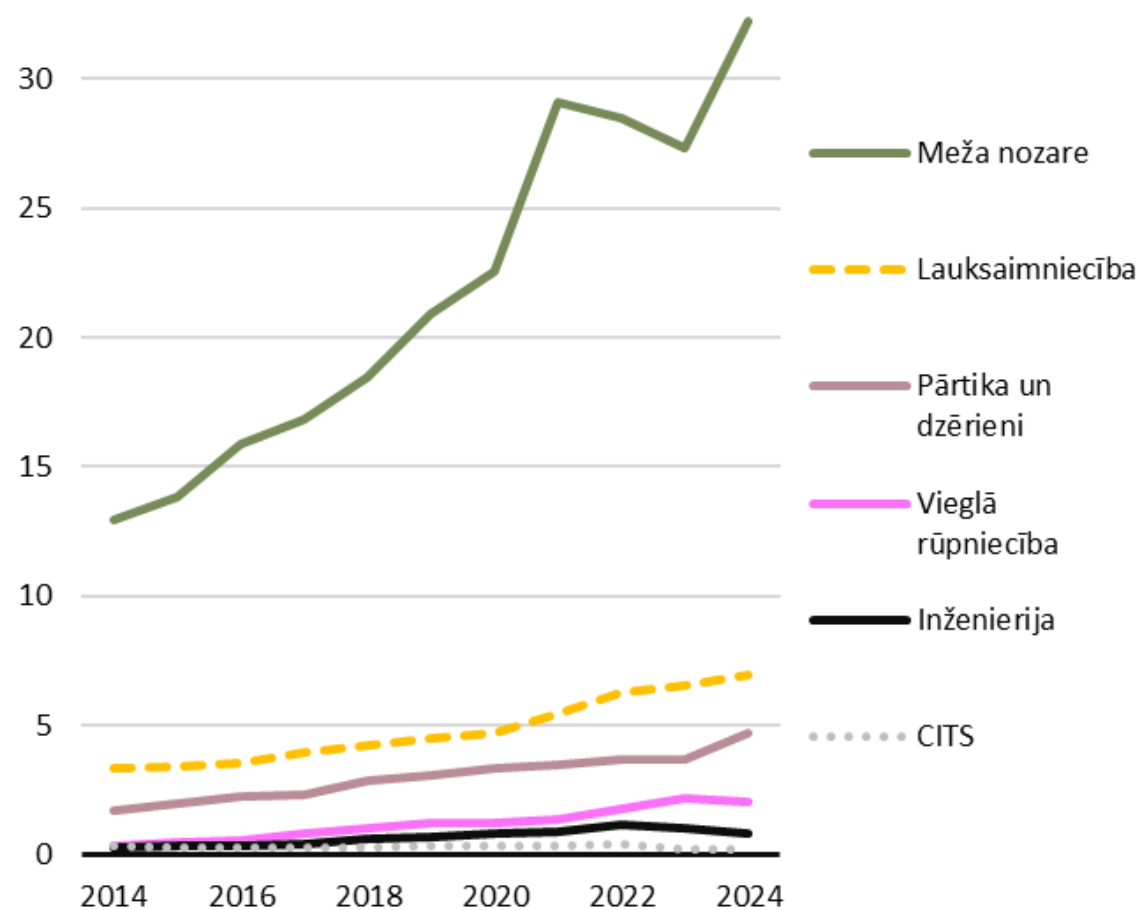
Valmieras novads

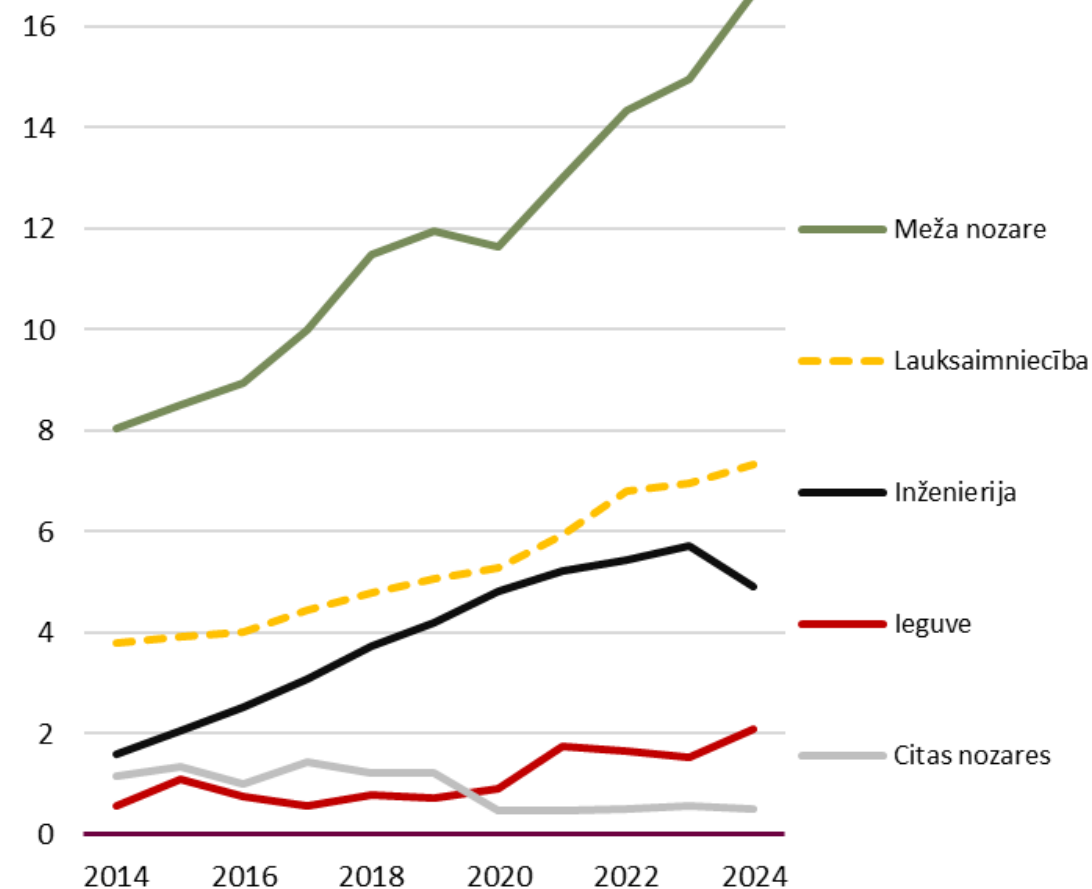
“Dabas resursu” novadi

Eksporta nozaru algu
fonda vērtējumi, mEUR

Smiltenes novads

Rēzeknes novads

Vēsturei ir sekas

Katrai nozarei savs stūrītis zemes

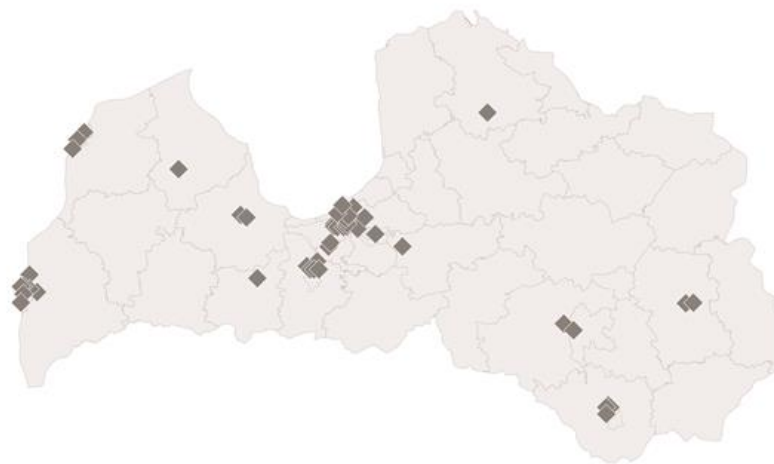
Luminor

Rūpniecības uzņēmumi, kuru vidējie VSAOI maksājumi iepriekšējos trīs gados bija virs 700 000 eiro

MEŽA NOZARE

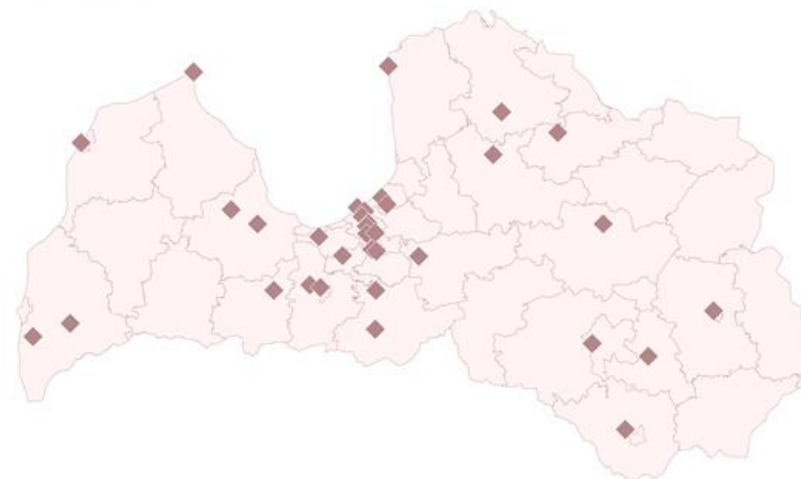
INŽENIERIJA

BŪVMATERIĀLI, STIKLA ŠĶIEDRA

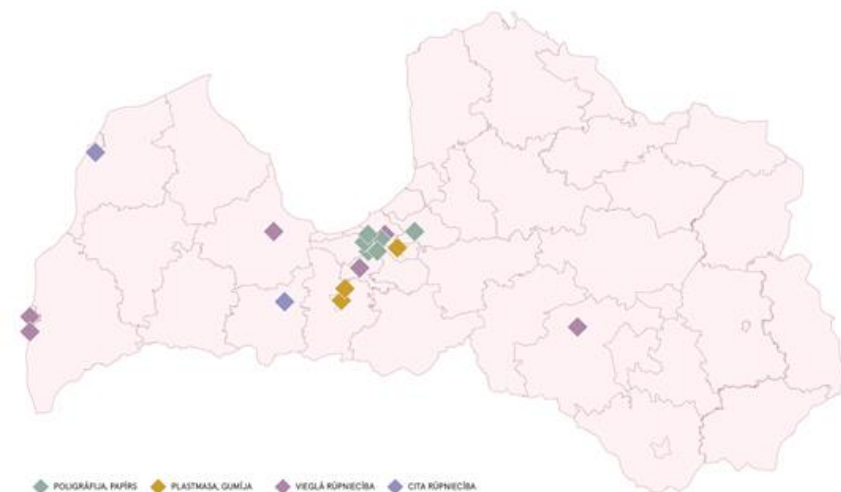
PĀRTIKA

ĶĪMIJA, FARMĀCIJA

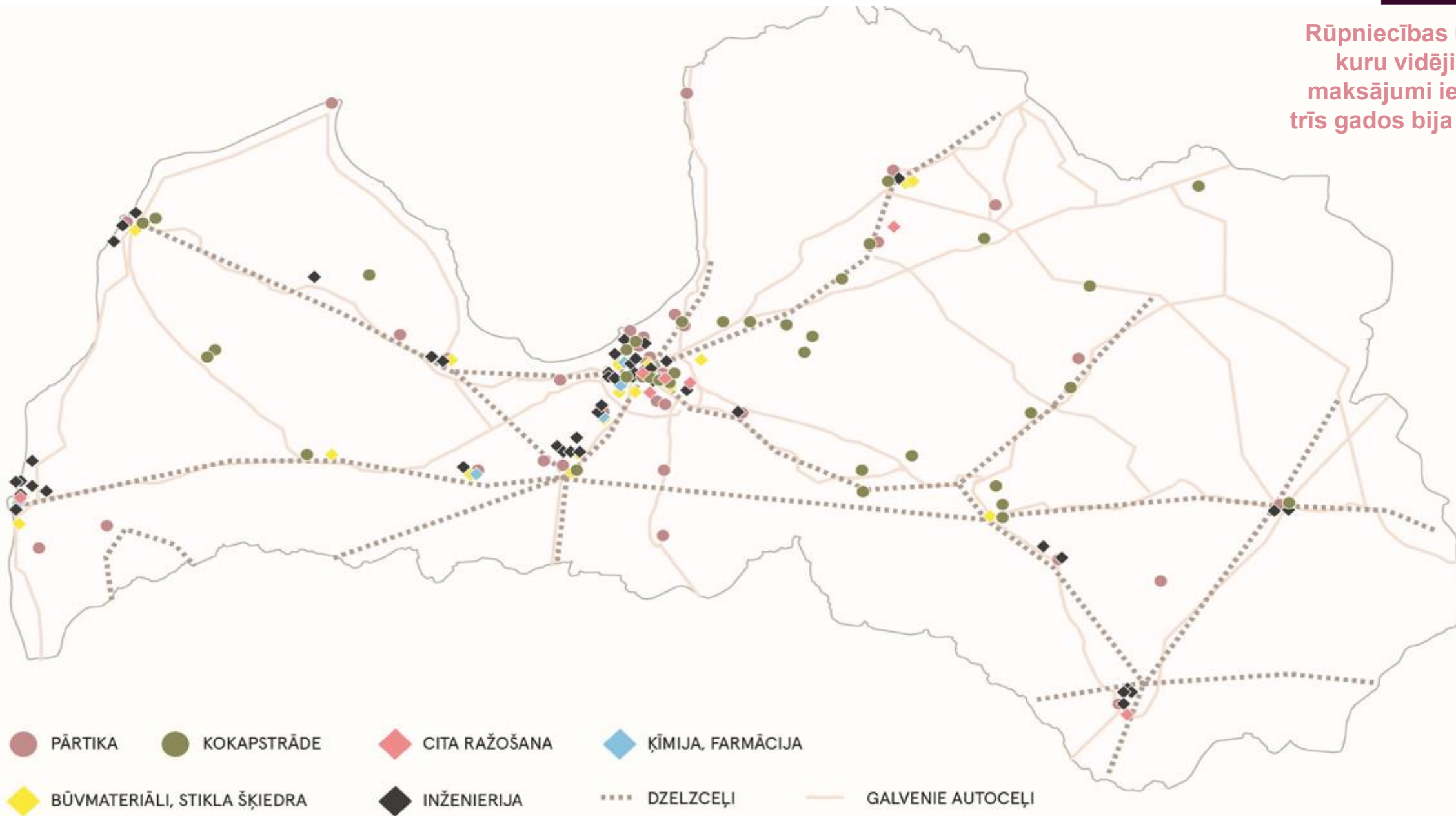

CITA RAŽOŠANA

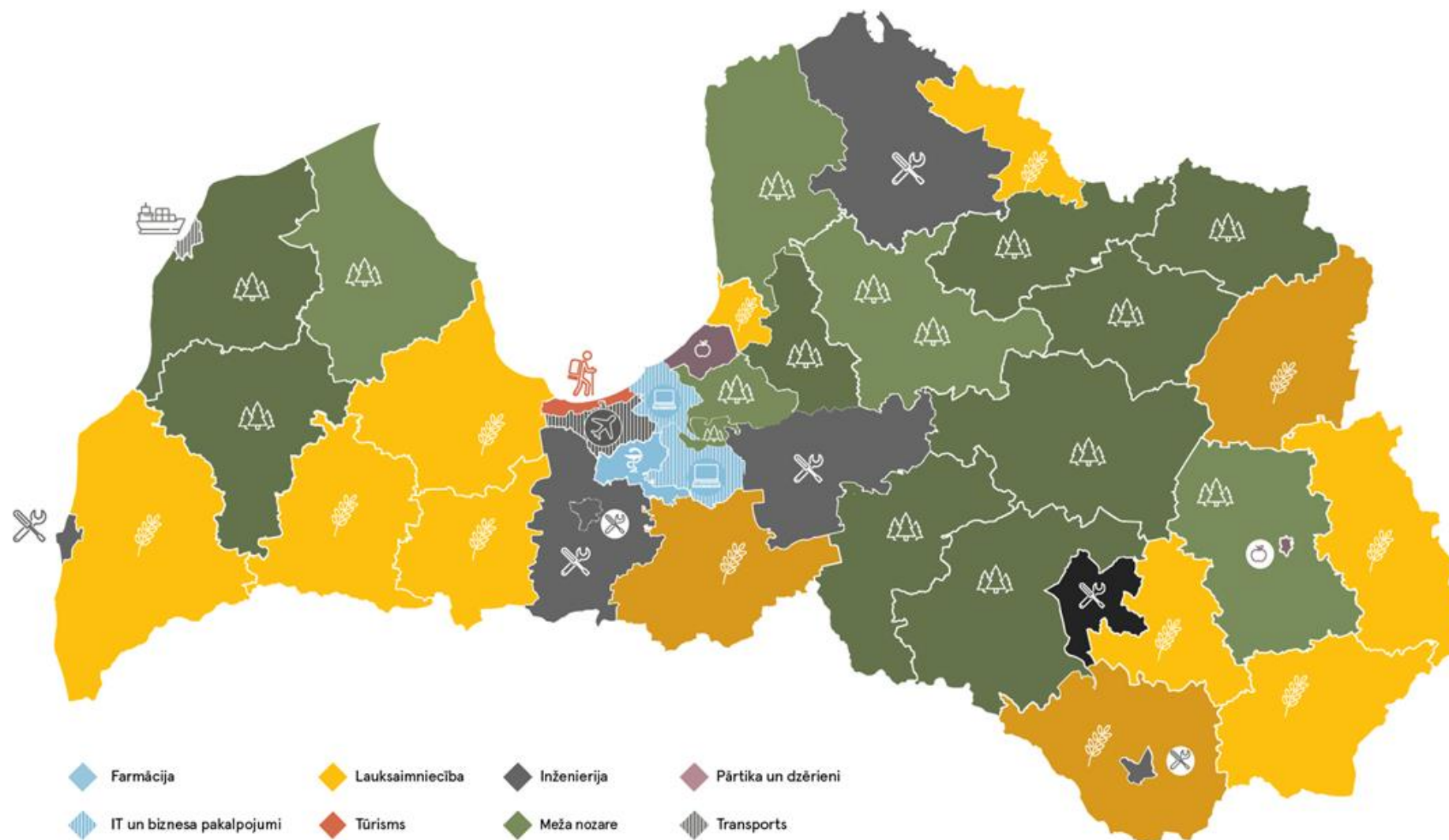
POUGRĀPUŠA, PAPIRS   PLASTMASA, GUMIJA   VIEGLĀ KĀPNĒCIJA   CITA KĀPNĒCIJA

Rūpniecības uzņēmumi,
kuru vidējie VSAOI
maksājumi iepriekšējos
trīs gados bija virs 700 000

Latvijas ekonomikas krāsas

Vadošās nozares pilsētās un novados. Tumšāka krāsa – tā veido > 50% eksporta ienākumu

Ļoti īsi par vēstures seku pārvaldīšanu

Galvenie reģionu politikas uzsvāri

- ♦ Vēlētājiem ir jāmacās.
- ♦ Industriālie parki un cita uzņēmējdarbības infrastruktūra. Ļoti dažāda situācija dažādās pašvaldībās. Dažviet jāuzmanās no pārspīlēšanas un tirgus darbības traucēšanas, citur nav tirgus, kam varētu traucēt un pašvaldībai (ar valsts atbalstu) ir jābūt ļoti aktīvai.
- ♦ Valsts un pašvaldību sadarbība investīciju piesaistē. LIAA ir jādara vairāk, taču var palīdzēt tikai cilvēkiem, kuri paši cenšas sev palīdzēt.
- ♦ Nodokļu politika. Te noteikti ir iespējas, taču šī tēma pārvērtēta kā ekonomiskajā politikā kopumā, tā reģionu attīstības politikā.

Reģionu olimpiāde 2014 - 2024

Pašvaldības ar lielāko algu fonda pieaugumu
trīs nozarēs EUR izteiksmē
attiecībā pret vidējo iedzīvotāju skaitu šajā periodā

**Siguldas
novads**

**Smiltenes
novads**

**Ventspils
novads**

MEŽA NOZARES MARATONISTS

**Mārupes
novads**

**Līvānu
novads**

Liepāja

INŽENIERIJAS NOZARU MARATONISTS

**Dobeles
novads**

**Ādažu
novads**

Rēzekne

PĀRTIKAS NOZARES MARATONISTS

Jautājumi?